

всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 51 (1884)

П'ятниця, 18 грудня 2015 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ДУХОВНА ОБЛОГА

Вперше про європейський вибір кримські українці заявили ще в 1992 році, під час підготовки до Всеукраїнського конгресу українців, який відбувся у Сімферополі під гаслом «Крим. Україна. Європа». Тоді, на зорі Незалежності, громада відчувала шалений тиск і спротив будь-якому розвитку українства на теренах півострова. Права українців порушувались щодня і на всіх рівнях. Місцева влада блокувала відкриття українських класів (про школи тоді і не йшлося). На місцевому телебаченні не було жодної хвилини українського мовлення, як, до речі, і сьогодні! Та й на материковій частині України і сьогодні на телеканалах та на шпальтах газет — російська панує, а українська батракує. Хіба не так?

Починаючи з дев'яностих, у Криму повним ходом йшло зросійшення українського театру. Думаю, не відкрию секрету — дійшло до того, що тільки відвіска нагадувала про його український статус. Як кажуть, для годиться та для київських гостей. Ця відвіска довисла аж до весни 2014 року, коли під аллоди-менти перевертні ІІ викинули на «смітник історії», проголосивши, що театр давно був готовий працювати в нових історичних умовах на благо «матушки Ресеї». Авжеж! Адже свого часу Міністерство культури України допомогло здійснити мрію кримських українофобів, змінивши назву і статус театру.

(Продовження на 8-й стор.)

УКРАЇНЦІ В КРИМУ 23 РОКИ ЖИЛИ В ДУХОВНИЙ
ОБЛОЗІ, ЯКУ ТАК І НЕ ВДАЛОСЯ ПОДОЛАТИ...

Нинішній репертуар колишнього українського театру не дуже відрізняється від доокупаційного...

1994 рік. Зустріч учнів українських класів у Сімферополі зі Славою Стецько. Якби ж то не цуялося таких контактів з Кримом і київське чиновництво!

90-ті роки. Перші пластуни в Криму. Учні українських класів ЗОШ № 33 м. Сімферополя

СІЯЧІ ДРАКОНОВИХ ЗУБІВ

Читаючи давньогрецький міф про аргонавтів, усі ми вболівали за долю головного героя, з тривогою слідкували за тим, як Язон, змущений з волі підступного царя Еета пройти випробування, аби заволодіти золотим руном, засіває Аресове поле зубами дракона, знаючи, що короткий час з них виростуть ті, хто спробує знищити його. Оскільки читалось те в дуже юному віці, навряд чи кому з нас приходила тоді в голову думка про те, що світ переповнений сіячами зла, і багато з них, на відміну від

давньогрецького героя, займаються тим далеко не з примусу. Більше того, хіба могли б ми повірити, що дехто з наших сусідів ревно докладається до тієї справи! Як це відбувається, до чого приводить і чому сьогодніні «язони», засівши поле гніву зернами ненависті, самі аніскілки не поспішають стати на борю зі злом, воліючи, натомість, аби воно впало на голови ні в чому не виних людей, ми спробуємо проаналізувати в цій статті.

«Огонек»: «Робітники червонопрапорного листопрокатного цеху заводу «Серп і молот» голосують за розстріл підліх бандитів-терористів», 1937 рік.

Буду щирим: взявшись до цієї невдачної справи мене підівихнуло бажання проаналізувати, наскільки, насправді, невинні оті самі «невинні люди», які щоразу опиняються в ролі жертв.

Не заглиблюючись надто далеко в історію, звернемо свій погляд на те, що відбувалося в тридцятих-сорокових роках минулого століття в Європі і не лише в ній. Хто привів до влади дуче в Італії, фюрера в Німеччині, вождя і друга всіх колгоспників у Радянському Союзі? Чи не народи вищегданіх країн? Переглядаючи нині хроніки Третього рейху, хіба один я дивуюся щирому захопленню своїм фюрером — ба! — обожнюванню його з боку мільйонів німців? А хіба не так само зачаровано світлими очима на вождя народів у СРСР, вимагаючи знищити кожного, навіть якщо той мав нещастя лише бути запідозреним у незгоді з його геніальними планами? Погляньмо всього на два коротких листи з далекого 1937 року:

«Мы всей семьей требуем от суда расстрелять троцкистских гадов. Они пытались убить нашего любимого вождя, отца и друга — Иосифа Виссарионовича Сталина, они хотели отнять у нас нашу счастливую жизнь. И

за это не может быть им никакой пощады! Мы горячо любим нашу родину и нашего великого Сталина. В любой момент мы готовы отдать свои силы, а если нужно, то и жизнь, чтобы защитить свою родину от троцкистских шпионов и убийц» («Пионерская правда» от 30.01.1937).

Тим, хто вважає, що подібну слизнюв недолугість міг породити лише незміцнілій розум екзальтованого підлітка, пропонуємо уривок з листа А. Д. Сперанського — відомого, заслуженого діяча науки, асистента академіка Павлова:

«События последнего времени особенно четко вскрыли международную ценность работы органов НКВД как единственного фактора проводимой нами политики мира. В принципе — строительство социализма не может иметь внутренних врагов. В условиях капиталистического окружения оно должно каждого врага расценивать как врага внешнего. Органы НКВД ведут войну, ту «малую войну», которая предохраняет нас от большой. Этого мы никогда не должны забывать. В юбилейный день работники науки вместе со всей страной щуплют горячий привет работникам НКВД и их руководителю Николаю

Івановичу Ежову (Бессовестная история. Новая Газета).

Чи не такий самий раж, не таке саме засліплення сходило на людей у маоїстському Китаї, в сьогоднішній кім-чен-инівській Північній Кореї? Хіба не те саме відбувається нині на наших очах у путінській Московії, де навіть не безмовний упродовж всіх віків народ, а вершки суспільства — люди мистецтва, науки, культури — навініпередки кинулись зі своїми «одобрямс» анексії Криму, порушенною міжнародних угод — та, що там угод! — відвертій військовій агресії проти сусідньої держави, донедавна званої не інакше як братською?

(Продовження на 3-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

Засновники:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди підляє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неється авторами.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скороочувати публікації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

Петро Порошенко: «НАСТАВ ЧАС ЗАПОЧАТКУВАТИ МІЖНАРОДНИЙ МЕХАНІЗМ ДЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ ТА ДЕМІЛІТАРИЗАЦІЇ КРИМУ...»

Президенти України та Польщі після зустрічі у Києві заявили про необхідність продовження санкцій щодо Росії за невиконання Мінських домовленостей.

Петро Порошенко у підсумковій заяві для представників ЗМІ висловив відчіність за тверду позицію, яку Польща займає щодо підтримки суверенітету, незалежності та територіальної цілісності Української держави. Він повідомив, що окремо було детально обговорено ситуацію на сході України, координацію кроків у питанні невизнання анексії Криму. «Ми дуже задоволені тією рішучою позицією, яку демонструють наші польські партнери», — зазначив Петро Порошенко.

Президент Порошенко повідомив, що президент Дуда підтвердив позицію Варшави щодо підтримки продовження санкцій за незаконну окупацию Криму — недопущення перетво-

рення цього українського півострова на російську військову базу».

У свою чергу, Анджей Дуда зазначив: «Ми уважно спостерігаємо за питанням реалізації Мінських домовленостей. І для нас є абсолютно однозначним, що першим кроком до миру в Україні, і для цього треба спрямувати усі сили, є повне виконання Мінських домовленостей», — наголосив він, додавши, що поки що нічого не вказує на те, що вони будуть реалізовані в термін, який був передбачений для цього, — до 31 грудня цього року.

«Впевнений, що треба зупинити ганебну політику Російської Федерації — репресивну політику щодо переслідування за політичними та ідеологічними ознаками як щодо представників кримськотатарського народу в Криму, так і представників української громади, які зазнають тиску і переслідувань лише за те, що вони є українцями», — наголосив Президент України.

За словами Глави Української держави, «настав час започаткувати міжнародний механізм для деокупації та демілітаризації Криму — недопущення перетво-

ГРУЗИНСЬКІ ВОЯКИ: ЗА «ГАСТРОЛЕРІВ» ВІДПОВІСТЕ!

Грузинські добровольці, які воюють на боці України в зоні проведення Антитерористичної операції на Донбасі, записали відеозвернення до глави МВС Арсена Авакова. Відео в Facebook опублікували Tamar Shavladze.

«Пане міністр внутрішніх справ, якщо ви вважаєте, що ми — гастролери, тоді приходьте сюди і самі воюйте за свою Батьківщину», — заявили грузини. Бійці розповіли, що воюють на Донбасі разом з українцями вже півтора року, і багато з грузин вже загинуло.

«І ви не маєте права про нас говорити, що ми — гастролери. Ви будете за це слово відповісти, щоб ви знали», — йдеться у зверненні.

Добровольці закликали Авакова пояснити, чому він вжив слово «гастролери», і заявили, що міністр образив не тільки їх, а й усю Грузію.

«А якщо не доведете, — то самі будете

гастролером тут. Це говоримо ми, грузинські партізани, які свою кров'ю і зброяю воюють на землі України», — зазначили бійці.

Як відомо, 10 грудня на засіданні Національної ради реформ між Аваковим і Саакашвілі стався конфлікт. Глава Одеської ОДА звинуватив главу МВС і весь Кабмін у корупції.

У відповідь Аваков назвав Саакашвілі «трєплом» і пожбурав у його бік склянкою з водою. До конфлікту приєднався і прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, який також назвав одеського голову ОДА «гастролером». У свою чергу, Саакашвілі заявив, що не вважає себе «гастролером» в Україні. Словесна перепалка тривала близько 5 хвилин, після чого П. Порошенко був змушений закрити засідання.

ПРО ГРУЗИНСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ
І ДОСВІД ГРУЗІЇ читайте на стор. 6

У ВАШИНГТОНІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ ДОПОВІДЬ ПРО СТАН ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМУ

«Жалюгідним» назвав стан прав людини в окупованому Криму Орест Дейчаківський, старший радник з питань політики Гельсінської комісії. Днями у Вашингтоні відбулось слухання щодо порушення прав людини окупацийно владою у Криму.

Незаконна анексія Росією українського Криму привела до катастрофічного погріщення прав людини. Окупаційна влада переслідує усіх, хто виступає проти режиму на півострові, — про це заявили Орест Дейчаківський, радник Гельсінської комісії. Нинішня ситуація нагадує йому часи СРСР до початку перебудови вісімдесятих.

«Насамперед, це стосується кримських татар. Це також і українці, які стурбовані питанням національної ідентичності, їх ще можна назвати

проукраїнськими, та інших політичних та релігійних груп. Це включає релігійні групи, які не належать до Української православної церкви Московського патріархату. Йдеться про Українську православну церкву Кримського патріархату, католиків, греко-католиків, свідків Єгови і кримських татар, які є мусульманами», — заявив Орест Дейчаківський.

На слуханнях американський Інститут «Воля» презентував доповідь про стан прав людини в окупованому Криму. Його директор Іванна Білич з сумом зазначила: щодня українські громадяни в Криму зазнають сильного тиску з боку окупантів влади.

«Ми проаналізували стан ключових прав людини та дійшли висновку, що незаконна анексія Криму при-

ЩО НЕ МОЖНА ВЕЗТИ У КРИМ?

Урядовий портал опублікував постанову Кабміну щодо обмеження торгівлі з Кримом. Постачання електроенергії залишилося...

Відповідно до документа, зареєстрованого під номером 1035, встановлюється заборона на поставки товарів (робіт, послуг) під усіма митними режимами за винятком особистих речей громадян, що переміщуються у ручній поклажі та/або супроводжуваному багажі, та соціально значущих продуктів харчування, сумарна вага яких не перевищує еквівалент 10 тисяч гривень, а сумарна вага — не більше 50 кг на одну особу.

Виняток щодо продуктів харчування застосовується лише у випадку, якщо особа, яка ввозить товари на тимчасово окуповану територію, в'їжджає на неї не частіше одного разу протягом доби. Заборона встановлюється на період тимчасової окупації української території.

Дія постанови не поширюється на постачання електроенергії, поставку з тимчасово окупованої території на іншу територію України товарів, що мають стратегічне значення для галузей економіки та безпеки держави, за підтвердженням Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

У додатку до постанови наведено список дозволених для перевезення в Крим продуктів. Це, зокрема, борошно пшеничне вишого сорту, хліб із пшеничного борошна I сорту, хліб житньо-пшеничний, а також макаронні вироби (вермішель з борошна пшеничного вишого сорту).

Також дозволяється для ввезення крупи гречані, рис, цукор-пісок, яйця курячі, соняшникова олія, картопля, сіль.

У списку також є молоко жирністю 2,5 відсотка, сметана жирністю 20 відсотків, сир м'який, масло, яловичина I категорії, свинина, сало, птиця, ковбаса варена I сорту.

Постанова набере чинності через 30 днів з дня опублікування.

УКРАЇНА ЗА ДЕСЯТЬ МІСЯЦІВ ПОСТАВILA DO КРИМУ В 28 РАЗІВ БІЛЬШЕ ТОВАРІВ, НІЖ ВІВЕЗЛА

Україна у січні-жовтні 2015 року поставила на територію вільної економічної зони «Крим» товарів на загальну суму 702 млн. дол., що в 27,5 разів більше обсягу поставок товарів з ВЕЗ «Крим» на материкову частину країни на суму 25,5 млн. дол. Про це повідомляється на сайті Державної служби статистики України. За даними Держстату, у жовтні Україна поставила на територію ВЕЗ «Крим» товари на 47,4 млн. дол.

З січня 2015 року застосовуються митні формальності, пов'язані з переміщенням товарів через адміністративний кордон ВЕЗ «Крим», у рамках Закону України «Про створення вільної економічної зони «Крим» і про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» від 12 серпня 2014 року.

Меджліс кримськотатарського народу 20 вересня розпочав безстрокову акцію з блокування вантажного транспорту, який прямує до Криму. Через адміністративний кордон безперешкодно пропускалися лише пішоходи та легковий транспорт.

ХОЧЕТЕ СТРУМУ? ПИШТЬ — АРК!

Народний депутат України, голова Меджлісу кримських татар Рефат Чубаров наполягає, що електроенергія до Криму не може постачатися, коли в угодах півостріві не визначений як українська Автономна Республіка Крим. Як передає кореспондент УНІАН, про це Чубаров сказав після щорічної зустрічі Меджлісу кримськотатарського народу з головами дипломатичних місій в Україні.

Чубаров зазначив, що в публічному вимірі вже була висвітлена низка питань щодо вирішення можливого постачання електроенергії до Криму, що, з одного боку, повинно бути вирішено державними органами управління. Зокрема, він заявив, що йдеться «про можливості підписання тих чи інших договорів, які були спрямовані на постачання або непостачання електроенергії». Він наголосив, що кримські татари не підтримують постачання до Криму електроенергії, коли у договорах про постачання значиться замість української Автономної Республіки Крим так званий «Кримський федеральний округ» окупаційної влади РФ.

«Якщо не спроможеться Верховна Рада заборонити постачання електроенергії, хай тоді в Україні знайдеться хоча б одна людина — державний службовець, який буде підписувати документ, де буде написано «Кримський федеральний округ». Я думаю, що це, як кажуть у таких випадках, — просто подібно політичній смерті», — заявив Чубаров.

При цьому він наголосив: «А піде Росія на те, щоб у цих документах було написано Автономна Республіка Крим? Тут теж у нас є бачення, що окупанти залишать самі Кримський півострів без електроенергії».

«18 березня 2014 року пан Путін нас усіх призначив громадянами Росії. Ми його про це не просили. Те, що нас оголосили громадянами Росії, створило можливість для кримінального переслідування

СЛОВА ПУТИНА ПРО ВІЙСЬКОВУ ПРИСУТНІСТЬ НА СХОДІ УКРАЇНИ ЩЕ РАЗ ПІДКРЕСЛЮТЬ «ОСОБЛИВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» РОСІЇ

Генеральний секретар НАТО Йенс Столтенберг заявляє, що підтвердження президентом Росії Володимиром Путіним військової присутності Україні ще раз підкреслює особливу відповідальність Москви за виконання Мінських домовленостей. Про це він заявив у четверг у Брюсселі на прес-конференції після завершення зустрічі з Президентом України Петром Порошенком, передає власний кореспондент УНІАН.

«Є багато джерел, які говорять про те, що є військова присутність Росії в Україні. Але сьогодні це також підтвердили президент Путін. Те, що він сказав сьогодні, практично те саме, що ми говорили вже давно. Він сказав, що російський персонал є на сході України, і що вони ведуть військову діяльність. Їх, звичайно, ми називаємо солдатами. Це ще раз знову підкреслює особливу відповідальність Росії, коли йдеться про повне виконання Мінських домовленостей», — заявив генсек НАТО.

Столтенберг наголосив на необхідності відведення важкого озброєння,

всіх підрозділів та гарантіях виконання режиму припинення вогню. «Повне виконання Мінських домовленостей є одним шляхом мирних переговорів для пошуку вирішення кризи в Україні», — підкреслив він.

Генсек Альянсу ще раз наголосив, що НАТО продовжує підтримувати Україну як політично, так і практично. «Ми рішуче підтримуємо виконання Мінських домовленостей. За останні місяці був досягнутий деякий прогрес, але зараз ми бачимо низку порушень режиму припинення вогню, і є ризик відновлення насильства. Україна ще не має повного контролю над своїми кордонами, Росія все ще не вивела свої підрозділи та обладнання. Незаконні збройні угруповання ще не розроблені. Життєво важливо, що всі сторони виконують свої зобов'язання, а Росія має особливу відповідальність», — деталізував Столтенберг.

Як повідомляв УНІАН, 17 грудня, на прес-конференції у Москві, відповідаючи на запитання кореспондента УНІАН, яке стосувалося введення російсь-

ких кадрових військових на Донбас, Путін визнав, що Росія відправила на схід України людей для «вирішення певних питань, зокрема, у військовій сфері». «Ми ніколи не говорили, що там немає людей, які займаються там вирішенням певних питань, зокрема, у військовій сфері, але це не означає, що там присутні регулярні російські війська. Відчуйте різницю», — сказав Путін.

* * *

Президент Петро Порошенко анонсує підписання кількох документів з НАТО, що підсилюватимуть обороноздатність України. Як передає кореспондент УНІАН, про це він повідомив на спільній прес-конференції з генеральним секретарем НАТО Йенсом Столтенбергом у Брюсселі.

П. Порошенко переконаний, що після реалізації заходів у рамках Дорожньої карти з оборонно-технічного співробітництва між Україною та НАТО, яка була підписана у Брюсселі, Україна матиме суттєве зростання підтримки Альянсу. Документ визначає основні заходи співробітництва в інтересах розвитку спроможностей України у сфері озброєння та військової техніки, досягнення взаємосумісності із силами НАТО у цій галузі, а також надання допомоги Україні щодо переходу на технічні стандарти Альянсу.

СІЯЧІ ДРАКОНОВИХ ЗУБІВ

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

На відміну від міфів, у реальному світі ХХІ сторіччя, де агресія не схвалюється, засівання драконових зубів, тим більше їхнє пространня, є ділом нескорим. Аби не потрапити під удар самим, а в ідеалі й взагалі приховати свою участь у тому процесі, новітні сіячі ставляться до того дуже ретельно, діють продумано, сплановано, отже, про жодну спонтанність, про жодні емоції не йдеться.

Згадаймо початок московської агресії в Криму: появи «неопізнаних» зелених чоловічків передували роки ретельної підготовки, коли в голові, найперше, своїх власних громадян, а потім і в голові сусідів цілеспрямовано, все більшими та більшими дозами, вливалися отруйна на думка про «п'яного» Хрущова, який підступно подарав Крим хитрим хохлам, про неймовірні страждання на тій, звісно ж, «иконно російській землі», нещасних «соотечественників», яких бездушні хохли заповзялися українізувати, всупереч всім міжнародним законам, про те, що Україна нікя не держава, а її недолуга мова є не більш, ніж якесь непорозуміння. Вливана у вуха власних підданців та рокованих сусідів отруйна субстанція, що складалася здебільшого зі згустків сконцентрованої ненависті, мала всі ознаки інфекції, бо, потрапивши на добре угноєнний сіячами-попередниками ґрунт, розповсюдилася швидко і широко. При тому відверто брехлива інформація подавалася таким чином, що пересічному обивателю наявіть на думку не спадало замислитися над тим, скажімо, що советська компартійна система часів Хрущова, по-при всю її жорсткість, все ж була владою колегальною, де одна особа, попри все її бажання, аж ніяк не могла вирішити подібне питання. Так само малохто задумувався над тим, яка ж насправді не-безпека загрожувала російській мові в totally зруїфікованому Криму. Сама формула тієї отрути виключала виникнення подібних думок, виключала можливість аналізу. В ситуації, коли всі засоби масової інформації Москвії злагоджено виводили одну й ту саму арію, для пересічного обивателя слідувати основній мелодійній темі було так само легко, а десь навіть і приємно, як ото пливти на гребені потужної течії. І навпаки, той, хто нава-

живався протистояти течії, наражався на всю її силу. Показові приклади цікавлення мого FB товариша, поета Олександра Бівшева, якого позбавили практично всіх засобів до виживання, нице цікавлення Андрія Макаревича, Лії Ахеджакової, Наталії Фатеєвої є відвертим застереженням для дисидентів.

Але ж розумна істота, якою вважається homo sapiens, не мала б пiti з того отруйного джерела, скаже мiй читач. Справдi, безальтернативнiсть інформацiї в сучасному свiті — в свiтi Інтернету i супутникового телебачення здається неможливою априорi. Ale тут треба розумiти, що сiячi зробили ставку на таку рису «великоросiв», як презирливе ставлення до мови навiть найближчих сусiдiв, до їхньої культури, i не помилилися.

ХУДОЖНИК ЗАСТЕРІГАЄ...

Чи ж секрет, що абсолютна бiльшiсть сьогоднiнiх московитiв, навiть мешкаючи десятилiттями в iншомовному оточеннi, скажiмо, в країнах Балтii, Кавказу, Середньої Azii, в Українi, як правило, nіkoli не знають мови kраїn, які прихистили їх? Ця особливiсть є дуже приkметною. Якшo ж згадати, що в СРСР, з якого ми з iсторичними мiрками вийшли зовсiм нещodавno, росiйську мову за рахунок пригнiчення iнших мов було пiднесенno до рангу мови мiжнацiонального спiлкування, то можна зрозумiти, чому, зокремa, в Кримu бiльшiсть etnichеских ukraiñciв, якi вiправдовує ти ганбу зрозумiлom страхом людей за свое життя, мушу запевнiti, що смertю pid час «перепису» nixto не загрожував. Iнша rіch — mirkuvannya pro збереження robo-

якого mісяця, певнi побутовi зручностi на tlі zdíjnytou hxiлi nenhavistti do vsoego ukrainyckogo. Ale ж tak nedovgo i vid mami vdomovitissь (duje pokazovo pri tomu, zha, za rezultatami togo j «perepis», 0,1% etnicznykh rosian Krimu nazvali ridoyna mowu ukrainycku). Na moyu dumku, takia lojalnist slabkodukhix do novoi vlasti kraz i e rezulatotom togo perereformaturvaniya, jake planomirno vprovadzhivali siajci drakonovix Zubiv, zasnovuchiy soi razrakhunki na nenhavstlih vlastivostях ludska duši.

Samem tomu ja perekonanij, zho nevinnisti «nevinnih ludi» e velmy videnosno. Elementarna baidujist, ne kažchi vje pro viderverti konformizm, e nevid'ennim cibstratom, na jkiy zhoraži vivoti svih midnorogih bikiv siajci drakonovix Zubiv. Tomu jh slugej ja rebaska pererekonanist (ja to ne prikro — navit' s'ygodni!) pereravnoj blyshost «naselenija» u tim, zho vsi nashi problemi maie virishiti hotsy — prezident, uriad, derzhava...

Na jal'j, derzhava, ja ne stymuljuje peretvorrenja vchorashnih rabiv na vilihnih gromadjan, malo chogo varta, bo ranu chi pizno, ale bila j kerma opinjati t i sami lukav rabi, ki vilno chi nevilno znowu privedjati jh u rabstvo.

Ozirnimos: xiha j ne zakut i kaidani vchorashnogo rabstva duši bezvolno sposterigali vsi ci roki z Pecherskych pagorbi zai, zasivilo Aresove pole Krimu — za tim, ja videriali nash Chernomorsky flot, ja navedjivali Sebastopol vistavnikami, formuyuchi potujnu p'jatu kolonu? Xiha ne voni priyimali na chilni posti v SBU vchorashnih oficeriv FSB, plekali rosijskomovnu presu p'ivostrova, ničiachy onochasno parostki presi ukrainycky? Xiha ne voni marudili vsi ci roki na vlasni zemli kirimli? Xiha ne voni zreshcho, vidererto zadaли Krim vorogu, zho, skinuvshi masku, naprestiti pokazav svoju spravzhnjomarmizu?

Vivitroymo j z svih duš zatkhli dushok rabstva, panove vilihn na razi gromadjan Ukrayni! Pam'jatimo, zho siaj ne spilti, a drakonovi Zubiv, zhe vje davno j gusto zasiany po vsei Ukrayni, liše chekayti spryatlivogo momentu, abi zity.

Valentin BUT

Krime

НАДІЯ САВЧЕНКО ОДЯГЛА НА СУД ФУТБОЛКУ ІЗ ЗАПИТАННЯМ ДО ПУТИНА

Надія Савченко у суд в Донецьку Ростовської області Росії одягла футболку із запитанням до президента Росії Володимира Путіна, який того дnia мав давати щорiчну пресконференцiю.

«Коли вi вiдпустите українцiв, яких викрали i незаконно утримуєте в росiйських в'язницях», — написано на футболцi.

Тим часом, як повiдомляє УНІАН, у четвер Донецький мiськ суд Ростовської областi РФ продовжив термiн арешту H. Savchenko до 16 квiтня 2016 року.

Адвокати української льотчицi, народного депутата Надiї Savchenko podali skarhu v Rostovs'kiy oblasnyi sud Rosii na rišenya Donets'kogo m'skogo суду pro prodovzhennya termiñi j areskta.

Kilka tižnjiv tomu predstavnik Slidčogo komitetu Rosii Vолодимir Markiñ заявляв, zho vyrok u sprawi буде vyneseno Savchenko do kincia 2015 roku.

ГРЕБЕНЩИКОВ ПІДПИСАВ ЛИСТА ІЗ ЗАКЛІКОМ СКАСУВАТИ ВИРОКИ СЕНЦОВУ, КОЛЬЧЕНКУ ТА АФАНАСЬЄВУ

Відомий росiйський музикант Борис Гребенщиков поставив пiдпис пiд листом до Генерального прокурора РФ із закликом вжити термiнових заходiв та скасувати вироки Олегу Сенцову, Олександру Кольченку i Генадiю Афанасьеву.

Як повiдомляє «Exo Moskvi», вiн закликав пред'явити її належнi звинувачення або звiльнити їх.

Пiвнiчнокавказький суд РФ 25 серпня вiзnav Olega Sençova vinnim i organizaçii teroristicheskogo ugryzovaniya i zasudiv iogo do 20 rokiv kolonií suvorkogo režimu. U listopad i Verhovnyi sud Rosii pîsli rozglядu apeliaciynoi skarby na vyrok v iuzhnom i zasudiv i ozišiv u sili. Oleg Sençov zvinuvachennya zaperechue. Kinorežiser na судi rozgovoriv, zho spivrobithniki FSB Rosii katuvali iogo.

У КОНКУРСІ КАРИКАТУР ПРО ПУТИНА ПЕРЕМІГ ХУДОЖНИК З РОСІЇ

У номiнacii «Карикатура» на творчому конкурсi «Перемогли гiтлер — здолаємо й путler!» перемiг карикатурист з Росiї Вiктор Богорад. Про це пiд час прес-конференцiї у Києвi заявили органiзатори конкурсу, повiдомляє кореспондент «Укрiнформу».

«Пiслia ретельnih ta trivalihs debatib mi dîiшли diwnoho vysnoku, zho na nashomu vidererto antiputinskemu konkursi peremig rossiskiy karikaturist Biktor Bogorad», — povidomiv predstavnik zhury, viderom ukrainyckiy hudojhnik-karikaturist, laureat mîjnarodnih konkursiv u 49 krajinah Woldimir Kazanevskiy.

Za iogo slovami, ne vsci ukrajinyski karikaturisti zmogli vziati uchatu v tsymo vuzkoy sprymovanu konkursu: «Ti, kto ne pdtrumiv patrotichni idei v Ukraini, voni prinzipiovo ne mogli brati uchatu v nyomu».

Bodnochas yaksto ukrajinyski karikaturisti-uchasniki konkursu u svoyh robotakh buli pereravno «strimkimi i agresivnymi», to rossiskiy karikaturist Bogorad zmig «xolodnim poglydom podvitiisya» na Putina. «Prosinaetsya vranç Putiñ, viglyadae u vikno: a tam vse jkovo-golube. Ce — jah Putina», — anekdotichno prokomentuvav Kazanevskiy karikaturu Bogorada, jaik donedavna praciuvav u vydannii «The Moscow Times», odnak buv zvilyneniem pislia togo, ja gazeta «stala proputinskoy».

Druge misce v nomiñaciï «Karikatura» posiv malionok Mikhaila Shafera z Poltavy. Trete misce — karikatura Oleksia Kustovskoho z mista Višneve pîd Kiëvom, na jkiy Putiñ robiti batni mizki rosianam i jiteljam Donbasu.

Konkurs pîd gasclem: «Peremogli gîtlera — zdomaem i putler!» startuvav 7 travnya z nagodi 70-rîcya zavershennya Drugoy svitovoyi vîjni i Dnya Peremogi nad nacizmom u Evropi redakcijou journalu «Kamuflyazh» ta gromadskoju spilkoju «Natsionalna asamblia Ukrayni». 10 zhovtnya zaverшивsya priyom tvorchih zayvok. Na konkurs nadislanio ponad 300 robit z 7 krajin, u tomu chisl i z RF.

Упродовж віків Кримський півострів був тісно пов'язаний з материковою Україною. З давніх-давен це був найважливіший торговельно-економічний шлях, що міцно пов'язував українські Придніпров'я та степове Причорномор'я з Європою, Близьким Сходом і навіть з Індією та далеким Китаем. Присутність України в Причорномор'ї, Криму та на Чорному морі мало для нас і величезне цивілізаційне й духовне значення. Саме через Крим та Причорномор'я відбувалося знайомство України з культурними цінностями древньої Елади, Риму, Близького Сходу, Єгипту та Балканськими країнами Європи. Не випадково, що саме кримський Херсонес став і духовною колискою України. Мабуть, саме через те що з своєї давнини Чорне море на картах Європи тривалий час називалося Руським, тобто Українським. Це уже у XVII столітті, коли Московія вкрали у нас самоназву Русь-Україна, самопрофільовані московські царі що назували спекулятивно використовували для обґрунтування своїх посягань на Крим, Причорномор'я та Чорне море.

Перша (1783 р.) та друга (2014 р.) анексія Криму переконливо доводять, що маніакальна мрія всіх московських царів, церковних ієрархів, комуністичних вождів та новітніх пущено-фашистів володіти Кримом, Північним та всім Південним Причорномор'ям, Константинополем та Босфором і Дарданеллами ніколи не поліщала іхні затамарені, мілітаристські голови.

Цинічне, брутальнє й злочинне захоплення Криму вже у третьому тисячолітті – зухвалий виклик встановленому після Другої світової війни усталеному порядку і всій світовій цивілізації.

Україна стоїть на порозі дворічних роковин цієї трагічної і сумної для нашого народу дати. Саме від лютого 2014 року маємо вести відлік неоголошеної злочинної російсько-путінської війни з Україною.

Дуже добре, що владні структури, оголосивши від переляку, розгубленості та страху, під тиском громадськості, врешті, наважилися на публічне обговорення цієї вкрай важливої для людей і держави проблеми. Суспільний запит на оправдовання стратегії повернення та оновленої інтеграції Криму в Україну вже давно визрів.

На нашу думку, зазначену, на-
гальну для нашої держави проблему можна вирішити, лише ретельно проаналізувавши та вивчивши всі обставини, які спричинили російську окупацию Криму. Для української влади вона стане національною ганьбою. Якщо ми цей аналіз зробимо системно, чесно і виважено, то унебезпечимо повторний перебіг цих подій не лише у звильненому від окупантів Криму, а й в інших регіонах України.

Причинно-наслідкову завісу над новітньою кримською трагедією і ганьбою розкриває висловлювання одного з колишніх кримських керманичів, який, до речі, не був російським шовіністичним яструбом і належав до загальноукраїнських політиків. Він відверто зізнавався, що за всі роки Незалежності центральна малопатріотична київська влада нічого не робила для того, аби Крим був українським. Його ж багатолітній заступник і політичний партнер, який впроваджував гуманітарно-освітню політику, виявився ще відвертішим, додавши, що існуюча кримська влада свідомо нічого не робила, щоб Крим став українським.

Красномовним підтвердженням несприйняття кримськими високопосадовцями України, як незалежної держави, є той ганебний факт, що українська символіка на помпезній будівлі так званої Верховної Ради АР Крим з'явилася лише наприкінці 1995 року. Безкарний шовіністичний шабаш на початку 90-х років у приміщені Верховної Ради автономії, яке стало головним штабом антиукраїнських дійств кремлівських агентів, досягав такого рівня, що на очах у першого президента вони влаштували символічне поховання України у каналізаційному люці перед парламентом.

Головну увагу антиукраїнське чиновництво, яке без будь-якого спротиву з Києва усілося у всіх високих кабінетах представницької і виконавчої влади, зосередило, перш за все, на блокуванні всіх освітніх програм, розпочинаючи від дитячого садка і закінчуєчи кримськими ВНЗ. Угоджена з Міністерством освіти програма розвитку української освіти, наразивши на мовчазний спротив кримського чиновництва, навіть за часів Кучми Ющенка так і не була втілена у життя.

Із 140 ЗОШ, які на початку 2000 року мали стати україномовними, завдяки титанічній боротьбі української громади, навіть перед окупациєю Криму вдалося створити лише 7. До того ж насправді україномов-

**Петро
СІЧЕСЛАВСЬКИЙ**

ПРО СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ТА ЙОГО ОНОВЛЕНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНУ

ми ідея проходження військової служби в армії контрактниками у місцях постійного проживання. Саме вона підштовхнула більшість контрактників до лав зрадників. Навіть невеликий патріотичний прошарок вояків-контрактників стояв перед вибором: захищати Україну або віддати свою сім'ю й дімовику на поталу окупантів та «самооборонівського» криміналітету.

Зізнаємося, що патріотичне виховання в українських Збройних Силах останніми роками було на вельмі низькому рівні, вірніше, воно було відсутнє. За кілька місяців до окупаші Криму мені довелося зустрічатися з штабними офіцерами Сімферопольської окремої берегової артилерійської групи. З реакції значної частини аудиторії на мою лекцію про причини втрати незалежності у добу існування УНР та ЗУНР я зрозумів, що наше славетне офіцерство більше перейма-

да велими насторожено, неохоче і боязко йшла на співпрацю з кримськотатарським народом, який повертається з депортациї. Вирішення всіх проблем депортантів Київ переклав на проросійських комуністичних вождів Криму Миколу Багрова та Леоніда Грача. Тодішні керманичі держави мали б знати, що перед поверненням кримськотатарського народу до Криму керівництво ще існуючого Раїянського Союзу провело нерекламоване опитування серед кримських татар у місцях їхнього компактного проживання. Спеціальна комісія, створена під егідою ЦК КПРС, провела опитування всього дорослого населення. В поширюваннях анкетах, як засвідчують ветерани національно-визвольного руху, було два запитання: куди б бажали вони повернутися і жити – чи у Російській Федерації, чи в Україні. Переважна більшість кримськотатарського на-

милкою, вірніше, міною сповільненої дії стало проголошення про комуністичною і проросійською Верховною Радою України Кримської територіальної автономії, яка до самої окупаші була фактично російським анклавом, підконтрольним Кремлю. Ця міна мала колись вибухнути. І вона вибухнула лютневою 2014 року окупашію Криму.

Донецьк, Луганськ та «Новоросія» також є відлунням цієї фатальної помилки, наслідком недалекоглядного політичного кроку недолгих політиканів. Як на мій погляд, вже після Помаранчевої революції, за каденції президента Віктора Ющенка, що прикуру помилу можна було виправити. Адже практичний розподіл політичних сил у парламенті був достатній для конституційного перетворення російської територіальної автономії у Кримськотатарську національно-

територіальну автономію. Саме вона у лютому 2014 року могла б стати на заваді путінській окупаші Криму. Враховуючи реальну етнічну ситуацію в Кримській автономії та інформаційний пресинг Кремля на півострові, Верховна Рада України мала б опрацювати і впровадити на певний перехідний період спеціальну для Криму виборчу систему в представницькі органи, перш за все, до Верховної Ради автономії. Вона б могла базуватися на етнічній чисельності населення. Зазначена система мала б гарантувати відповідну чисельність депутатів із середовища українців та кримських татар. У політичному сенсі це був би вже зовсім інший, менш конфліктний та конструктивний представницький орган.

Необхідно торкнутися ще однієї причини, яка посприяла лютневій анексії Криму Росією. Як засвідчує вся історія майже 25 років незалежності України, у ній ще не сформувалася національна політична та економічна еліта. Малопатріотичні олігархи, які творять політичне обличчя нашої держави та створюють виконавчі органи, переважають лише своїми вузькоєгзистичними матеріально-фінансовими інтересами. Вони сприймають Україну не як свою власну державу, а як майданчик чи то захоплену територію, яку безкарно можна грабувати та накопичувати свої статки. Фінансові інтереси цієї кримінально-олігархічної псевдоеліти як Криму, так і зходу України збіглися з інтересами як кримських, так і донецьких сепаратистів. І цей дует та спорідненість вміло використали російські окупанті.

(Продовження буде)

ється побутовими проблемами та невпорядкованістю свого життя. І це, мабуть, правильно, адже від безквартирного малозабезпеченого офіцера марно вимагати військового патріотизму та самопожертви, особливо тоді, коли в реальному житті він стикається з неприхованим злодійством у вищих ешелонах безвідповідальної, кримінальної, розხвощеної влади.

Для нищення обороноздатності країни за часів президента Януковича на керівні посади в Збройних Силах та у всіх силових структурах свідомо підбирались не лише етнічні росіяни, а й прихована пітніська агентура. Тож небоездатності українських Збройних Сил і безопірності Криму російським окупантам мусимо завдячувати саме їм.

Спідівамося, що протверзіле українське суспільство, оголосивши від страху і звільнивши від братських міфів, ще дасть оцінку ганебній задачі Криму та назве всіх винуватців цієї трагедії поіменно.

Мусимо хоч дещо побіжно зупинитися і ще на кількох причинах, що привели до анексії Криму. Політичне керівництво з перших років незалежності України і навіть національно-демократичні партії (хіба що за винятком Народного Руху та його провідника В'ячеслава Чорновола) недоцінювали стабілізуючу та україноцентричну роль кримських татар як потужного антиросійського чинника. Татарофобія в українському суспільстві постійно підігрівалася кремлівськими яструбами й досить розгалуженою кедебістсько-феесбешною агентурою у самому Криму, головним чином запровадженою у місцеві владні структури.

Українська малопатріотична вла-

роду тоді висловилась на користь України. Це бажання депортованого народу повернутися до Криму і жити в Україні тогодчасна влада могла б привітати і ним вміло скористатися. Натомість проблему повернення облаштування кримськотатарського народу київські високопосадовці довірили багровим та гречам. Пам'ятаю, який шалений спротив чинили кримські компартійні чиновники поверненню кримських татар на батьківщину, як вони насижували татарофобію і залякували місцеве населення етноконфліктами. Вельми хибно виявилася і концепція розміщення депортантів на території Криму. Засадничим принципом мало б стати повернення і розташування депортованих у місцях попереднього проживання, тобто південнобережних мешканців потрібно було повернати на Південний Берег, тих, хто жив у Передгір'ї, – у Передгір'я. Закономірно, що ті, хто жив у ступу, мали б облаштуватися у степових районах. Подібний принцип був by справедливим і безконфліктним для всього кримського соціуму, оскільки депортовані люди набували право повернутися й облаштуватися на своїй малій батьківщині. Саме там всі депортанти мали б отримати належну їм землю для облаштування власного житла. Це буnenожило масову міграцію кримських татар у більш привабливі та комфортніші для життя інші регіони Криму і не спричинило б конфліктного і небезпечного самозахоплення землі на Південнобережжя в приморських районах, Передгір'ї та поблизу великих міст і районних центрів. Величезною по-

90-ті роки, м. Керч. Український гопак у виконанні ансамблю танцю «Крим» Палацу культури заводу «Затока» (Залив)
Фото Костянтина ДУДЧЕНКА

Володимир Путін нещодавно виступив із традиційним посланням для російського народу. Чи було в цьому посланні щось, що можна було читати між рядків? Про це ми говорили з публіцистом Віталієм Портниковим.

— Я, взагалі, — противник такого ставлення до послання президента Путіна. Це — абсолютно ритуальні речі, і людям завжди важливо не те, що він сказав, а що не сказав. Однак це — скорочений текст послання. А повний текст роздається членам Федеральних зборів, і, цілком можливо, там є те, чого він не сказав. Усі стежать за емоціями, що там дійсно відбувається, як вони реагують на слова Путіна. В цілому, правда полягає в тому, що він у дуже важкому стані. Всі вони в дуже розлюченому стані. Вони — це російська політична еліта. Це — дуже багаті люди, які мають можливість подорожувати всім світом, у яких діти живуть за кордоном. І коли вся ця історія з Кримом тільки починалася, вони могли повірити, що Путін знає, що робить. Але зараз — після кримської, сирійської і донецької авантюр — вони розуміють, що він не в собі. Вони розуміють, що він — самодур. Він поводить себе як самодур, говорити із трибуни як самодур.

Дуже часто в нульові роки всі сприймали Путіна як модератора серед найбільших фінансових еліт. Але в лютому 2014 року він повівся як суверен, тому що всі інтерв'ю з його оточенням показували тільки одне — з ними ніхто й нічого не погоджував. Чи правильно, що той Володимир Путін, якого вони виявили півтора року тому, став для них абсолютно неподіланкою і вони досі не адаптувалися?

— Думаю, що люди, які висували Путіна на пост президента, абсолютно не цікавляться політикою. Для них головне — зберегти можливості своїх капіталів. Авони почиваються дуже добре, адже проти них немає жодних санкцій. Це — сім'я Путіна, і він за них відповідає. Без нього вони так би і залишилися «сміттям».

Тобто два види сучасної російської «еліти»: люди з 90-х, що зайняли позиції при Борисі Єльцині, і нинішнє путінське оточення?

— Є різні люди, але в основному це дві сім'ї: сім'я Єльцина і кооператив «Озеро». Це — умовні «клани-банди». Виходить так, що партійні діячі-цеховики найняли бандитів. Бувають бандити як бандити, а бувають з юридичною освітою. Ось така там зараза банди.

Усі нинішнія політика Путіна не б'є по «клану Єльцина», тому що у Заходу немає претензій. І це теж велика заслуга Путіна, бо він врятував їх від корупційного переслідування. Пам'ятаєте історію зі Скуратовим, який боровся проти корупційної системи? Тоді Путін влаштував історію з дівчатками, які спілкувались із людиною, схожою на Скуратова. Потім це все показали по телевізору і фактично змінили всі принципи моральності в російських ЗМІ. А все це робив Лесин. Завдяки цьому паскудуству, яке він організував, Лесин став радником президента.

— Тобто жодний «елітний бунт» у Росії неможливий?

— Думаю, ні. Тому що це — не еліта. Це — люди, які крадуть із бюджету в різних кількостях. Якщо можливі зміни в Росії, вони будуть пов'язані не з цими людьми. Зміни будуть пов'язані з усією структурою російської влади. Зарах усі функції влади — розподіл нафтової і газової ренти між регіонами. Але як тільки виявляється, що ця машина не працює, всі регіональні керівники вступають у ступор. Ми це бачимо щодо Криму. Що змогли зробити Аксёнов і Кон-

— Історія про Крим — це історія, яка вивела Росію за рамки існуючих систем міжнародних відносин. А чи розуміють у Москві всю ситуацію з Кримом?

— Не розуміють. Для них це — продовження протистояння із США. Є дві наддержави в їхній свідомості, і коли одна з них порушує правила, інша відповідає. Причому Росія завжди обороняється. Ірак бомбити придумали США, Югославію бомбити придумали Сполучені Штати, а ми в Росії просто обороняємося. Ми не будемо бити США, але ми будемо бити їхніх союзників. Це вони створили Майдан. Вони півалили режим Януковича. І тепер ми будемо дестабілізувати Україну. Нехай там

уки. Тому що інформації багато, але Путіну вона не цікава, як раніше була не цікава Брежнєву. Різниця між сунітами і шіїтами він знати не хоче. Те, що в Сирії живуть тюркські племена, а вони, природно, є частиною тюркського світу, він знати не хоче. І невідомо, скільки він усього не хоче знати. Він просто вважає, що якщо закидає бомбами супротивників Асада, то його режим посилиться.

— Може бути, тільки радянська людина може настільки недооцінювати іманентне. Тому що тільки радянська людина раз за разом повторює, що росіяни й українці — один народ. Що суніти і шіїти — одне і те ж. Це все ми чуємо від російських функціонерів.

чайно неспокійний сусід із важелями тиску на Баку й Астану, а з іншого боку, вони не можуть дозволити розрив із Анкарою. Чи можуть?

— Не впевнений. Я думаю, вони можуть дозволити дистанціюватися від політичних заяв, але ж вони не підтримали Путіна в питанні про анексію Криму, ніхто з пострадянських країн. Вони ні слова не сказали після того, як літак був знищений. Ніхто не висловив Росії підтримки.

Північноатлантичному союзу теж було не просто з рішенням щодо Туреччини. Це було видно. Але вони зібрались і висловили підтримку територіальної цілісності Туреччини. Хоча їм було би приемніше, якби Туреччина не до-

ЗЛОЧИН, ЯКИЙ... КОНСОЛІДУЄ?

Виступаючи на засіданні п'ятого Всеєвропейського конгресу російських співвітчизників, що проживають за кордоном, президент РФ Володимир Путін заявив, що анексія українського Криму стала важливим фактором консолідації всього «руського світу».

«Ми відчуваємо вашу солідарність у період возз'єднання Криму і Севастополя з Росією. Це — історична подія. І, звичайно, рішуча підтримка наших співвітчизників, які твердо висловили свою волю бути з Росією, підтримати Росію, допомагала згуртувати все російське суспільство і, звичайно, стала важливим чинником консолідації російського зарубіжжя і всього руського світу», — сказав Путін.

Крім того, він заявив, що дедалі значущу роль у розширенні гуманітарних зв'язків співвітчизників з Росією відіграє Російська православна церква та інші традиційні конфесії.

«Російське зарубіжжя завжди об'єднувало людей різних національностей і віросповідань. І дуже важливо, що сьогодні ви разом вирішуватимете спільні завдання, завдання, що стоять перед нашою країною», — вважає Путін. (УНИАН)

У ФРАНЦІЇ СКАСУВАЛИ «КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ»

У Франції активісти з української діаспори домоглися скасування показу російського фільму «Крим. Путь на Родину», який розповідає про анексію півострова. Цей фільм плачували показати у французькому місті Бордо 11 грудня.

Для того, щоб домогтися від міської влади скасування кінопоказу, активісти ініціативи «Євромайдан Бордо» (Collectif Euromaidan Bordeaux) створили відповідну петицію. Про це «Крим.Реалії» повідомив українець, який живе у Франції, учасник «Євромайдан Бордо» Василь Сліпак.

«Активісти оперативно відреагували на афішу цього показу і запустили поширення петиції, і паралельно контактували з посольством, щоб вони написали у терміновому порядку лист мерові Бордо Аллену Жюппе. Ініціатива швидко поширилась у різних французьких спільнотах українців у соцмережах. Пізніше петиція потрапила до українського сегменту, і вже до кінця дня кількість підписантів істотно збільшилась», — розповів Василь Сліпак.

Посольство України у Франції вітало скасування кінопоказу і подякувало громадськості за її роль у цьому рішенні міської влади Бордо.

«Запланований на 11 грудня кінопоказ фільму «Крим. Путь на Родину» було скасовано мером Алленом Жюппе. Відмімо це спільні рішення. Спасибі українській громаді за активну громадянську позицію і спільну роботу», — йдеється у повідомленні посольства на сторінці дипломатичного відомства у Facebook.

Фільм «Крим. Путь на Родину» — двогодинне документальне кіно, в якому президент Росії Володимир Путін та інші фігуранти подій, які сталися на півострові півтора року тому, розкривають свою версію того, як Крим переходить під контроль Москви.

У Молдові припинили трансляцію російського телеканалу «Росія 24» через трансляцію фільму «Крим. Путь на Родину», оскільки, як заявила Координаційна рада з телерадіомовлення, в цьому фільмі використовували «агресивні формулювання, що мають антидержавну спрямованість щодо України».

люди гинуть, нехай там кров рікою льється — це ми каємо американців. Причому американці не розуміють, до чого вони тут.

Далі ми бачимо конфлікт із Туреччиною — головним союзником Російської Федерації. Відносини складалися чудові. Турецькі краби заходили до кримських портів. Президент Ердоган погодився на будівництво «Турецького потоку». І тут, після неодноразових попереджень, був знищений російський бомбардувальник — виявилось, що Туреччина теж союзник США. Хоча це не так. До президента Ердоган з Америкою має приблизно ті ж стосунки, що й Путін. Він хоче бути регіональним лідером, а США хочуть, щоб усі держави мали рівноправні відносини. Але Ердоган одразу став агентом США, і, взагалі, це все влаштували Сполучені Штати, і ми передавали відомості Туреччині, щоб Туреччина збила той «безахисний бомбардувальник». І тому ми будемо карати Туреччину, тим самим караючи США.

— Тобто в російській свідомості все дуже просто. Холодна війна не зачінилася, і Росія має її виграти. І проблема в тому, що росіяни вважають, що вони не завдають удару першими, вони дають здачі, приносять себе як жертву.

— Але ж усе послання Путіна — послання жертви. Він увесь час скаржиться. Після збитого бомбардувальника він усім телефонував і скаржився на Ердогана. Але він ніколи не говорив, що, можливо, нам не варто там літати після попереджень із боку Туреччини. Але він же чудово розумів, що робить. Зарахта сама історія, що була в СРСР. Політики Росії — не-

водила ситуацію до такого загострення. Росія — абсолютно ізольована країна. У неї немає жодного союзника, крім Криму. Єдина територія, яка готова припинити всі взаємодії з Туреччиною.

— Росія поводилася у Сирії так само, як в Україні. Конфлікт на сході країни наростиав поступово, Росія щоразу промацуvalа простір можливостей. У ситуації з Росією Анкара чітко показала, де перебувають межі можливості Росії. А з урахуванням сирійських туркменів ці межі не зовсім збігаються з державними. Вони, як кордони «руського міра», випирають за межі країни.

— Так, але є ще «сунітський світ», інтереси якого збираються захищати й Туреччину, і Асад. Але він — алавіт. І тоді Асад почав шукати авторитетів в ісламі, які оголосять алавітів мусульманами. Що в принципі абсурдно. І знайшов цих авторитетів серед шіїтів. Він стає шіїтом, і весь «баланс» починає руйнуватися на очах. І ось Башар Асад, займає посаду президента, відповідно до Конституції, будучи мусульманином, хоча він — не мусульманин і не шійт. А люди починають сприймати його як мусульманина, і виходить, що ведеться боротьба з «шіїтською диктатуру», яку підтримує Іран. Путін це цікаво? Я думаю, він не став би це слухати більше з хвилін.

— Ми говорили, що конфлікт між Анкарою і Москвою — зіткнення двох світів: російського і турецького. І ось межі цих світів на пострадянсько-муросторі «наповзають» одна на одну. Чим це не безпечно?

— Це залежить, насамперед, від розумності влади Російської Федерації. Тому що, якщо вони залишають наукові центри співпраці з Туреччиною, це зовсім дивно. Путін робить все для того, щоб розпаляти конфлікт, тому від його послання чекали, чи він піде на подальшу ескалацію або заспокоєння. Він іде на подальшу ескалацію.

— Зарах ми бачимо не простий вибір для пострадянських країн. З одного боку, у них надзви-

чайно неспокійний сусід із важелями тиску на Баку й Астану, а з іншого боку, вони не можуть дозволити розрив із Анкарою. Чи можуть?

— Не впевнений. Я думаю, вони можуть дозволити дистанціюватися від політичних заяв, але ж вони не підтримали Путіна в питанні про анексію Криму, ніхто з пострадянських країн. Вони ні слова не сказали після того, як літак був знищений. Ніхто не висловив Росії підтримки.

Північноатлантичному союзу теж було не просто з рішенням щодо Туреччини. Це було видно. Але вони зібрались і висловили підтримку територіальної цілісності Туреччини.

Північноатлантичному союзу теж було не просто з рішенням щодо Туреччини. Це б

ПРО ГРУЗИНСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ І ДОСВІД ГРУЗІЇ

Участь грузинів в українсько-російській війні, яку досі соро-м'язливо називають АТО, — це яскрава сторінка нашої історії. Важлива не так кількість грузинських воїнів, скільки «якість» людей, які прийшли воювати за нашу свободу.

Бажання розповісти про участь грузинів у АТО виникло у мене відразу після загибелі Георгія Джанелідзе. Один із його земляків, який також воював у полку «Азов», так сказав під час прощання на майдані Незалежності: «Георгій жив і загинув воїном. Доки в Україні триватиме війна — доти грузини будуть тут воювати!». А екс-президент Грузії Міхеїл Саакашвілі тоді промовив: «Вчора я спілкувався з його дружиною. Я був вражений її сміливістю. Вона розповідала про своїх дітей, і сказала, що треба, аби вони продовжили цю боротьбу. І Георгій завжди повторював, що закохався в Україну, що готовий віддати своє життя за неї...».

Трохи пізніше грузинка, яка тепер проживає в Києві, емоційно розповідала мені про подію: «Ви не уявляєте, як ми хвилювалися перед телефонною розмовою... Як сказати матері трьох дітей про смерть її чоловіка? Але Тамара дуже добре трималася. Сказала лише: «Не треба мене заспокоювати, я прекрасно розуміла, що Георгій загине на Донбасі... Я не засуджу його вчинок і ніколи не могла б заборонити йому поїхати воювати за братню нам Україну...». Ми були просто вражені — це сказала мати трьох дітей!».

Тамара Джанелідзе і Міхеїл Саакашвілі

Виявляється, шістнадцятилітній син Георгія — Коте постійно спілкується по скайпу з бійцями «Грузинського легіону» і також хоче їхати воювати на Донбас. Чекає свого повноліття... А чотирнадцятирічна донька Георгія Джанелідзе ще за життя батька хотіла їхати в зону АТО і вивозити з поля бою поранених. Ось така неочікувана допомога і величезна моральна підтримка прийшла нам з маленької Грузії!

* * *

Пізніше мені пощастило особисто спілкуватися з командиром «Грузинського легіону» Мамулашвілі. Він — корінний тблієць, син генерала Зараба Мамулашвілі. Дуже освічений (фахівець з економіки і міжнародного права), окрім того, очолює Грузинську національну федерацію змішаних єдинооборств. Цікаво, що батько й син Мамулашвілі воювали в Абхазії вже в 1992 році. Мамуці тоді було лише чотирнадцять...

Я брав участь у воєнних діях, будучи підлітком, — каже Мамука. — Батько мене взяв з собою, коли була війна в Абхазії. Був 1992 рік, і десь близько року ми провоювали. Потім довго були в полоні... Звісно, це був не абхазький полон, а чисто російський. ФСБ тримала нас у місті Гудаута. Я провів там три з половиною місяці, а батько — більше року. Про витончені методи катувань я довго говорити не буду, скажу лише, що в цьому відношенні росіяни досить креативні, ім по-добрається те, що вони робили.

Своє 15-річчя я зустрів у тюремній камері... До речі, тоді разом з російськими феесбешниками були й чеченці. До їхньої честі, треба сказати, що вони не знукалися над полоненими. І до нас із батьком вони ставилися непогано. У чеченців свої поняття про військову доблесть, і вони високо оцінили той факт, що батько разом з неповнолітнім сином воює за свою Батьківщину. На жаль, підібним благородством не завжди могли похвалитися вірмени...

— Є спільні риси у нинішньої війни на Донбасі і тодішньої війни в Абхазії?

— Все, що тепер називають «гібридною війною», було випробовано в Грузії ще на початку 90-х років. Сценарій той же. Росія тоді підписала домовленість, причому не як сторона конфлікту, а як посередник між Абхазією і Грузією. Через 5 днів ми відвідали важку артилерію від лінії фронту, і після цього Росія відразу ж почала наступальну операцію. Взяла Сухумі і незахоплені нею раніше міста й села Абхазії. Світ мовчав, дивлячись на це беззаконня, лише Україна нас тоді підтримала. Та й то не на офіційному рівні. Військове з'єднання УНСО непогано виконувало поставлені командуванням завдання. І в моральному плані нам була дуже важлива підтримка українців! І все ж ми тоді програли, з території Абхазії було понад 350 тисяч біженців. Боячися, яби по-дібні елементи «гібридної війни» не повторилися нині в Україні. Не варто вірити Путіну і виконавцям його волі. Не вірте жодним домовленостям з Росією!

— Хотілося б поговорити про історичні паралелі. У 1795 році, захищаючи Грузію, героїчно загинуло триста воїнів-арагвинців. Їм протистояло величезне військо персів. У нас же була битва під Берестечком у 1651 році, і тоді за подібних умов героїчно загинуло триста запорозьких козаків...

— А в Греції було триста героїчних спартанців... Так, ці історичні паралелі заохочують країн пізнати одне одного. У вас були «герої Крут» — студенти, які в 1918 році на якийсь час зупинили наступ більшовиків на Київ. У нас же підібне повторилося трішечки пізніше. В 1921 році більшовики вирішили анексувати Грузію, і один з останніх боїв був під самим Тблісі. Біля села Табахмела частини 11-ї армії зіткнулися із запеклим опором наших юнкерів під командуванням полковника Чхеїдзе. Як і в Україні, певна частина грузинського населення тоді піддалася впливу більшовицької пропаганди, а ось молоді хлопці, які навчалися у військовому училищі й яким було по 16–17 років, трималися дуже стійко. Іх було не більше 500 бійців. Як бачите, це схоже на ваш бій під Крутами...

— Під Крутами було чотириста студентів... А загалом, аналогія майже повна. Після окупації Грузії більшовиками ще був збройний опір? Щось на зразок нашого Холодного Яру?

— В деяких районах Грузії ще довго тривав спротив більшовикам. Останнє повстання спалахнуло в 1924 році. Але сили були нерівні, більшовики вже контролювали ситуацію і могли кинути великі сили на придушення повстанців. Тоді постраждали і мої родичі. В живих залишився лише мій прадід, який вимушений був змінити прізвище і покинути рідні місця. І ще одна історична паралель. У вас части-

на українських територій була захоплена Румунією і Польщею. Подібне повторилося і в Грузії, але з боку Туреччини. Турецьке командування 23 лютого 1921 року оголосило Грузії ультиматум, вимагаючи залишити міста Ардахан і Артвин. Опинившись під вогнем з двох боків, грузинський уряд вимушений був відступити, і турки підійшли до Батумі. Так і ми втратили частину своїх етнічних територій.

— Після втрати Криму і частини Донбасу ми краще, ніж будь-хто розумімо грузинів...

— І тому наші стосунки після закінчення війни повинні перейти на якісно вищий рівень. Це — одна з тих цілей, які «Грузинський легіон» ставить перед собою. Недаремно ж ми категорично відмовилися від будь-якої зарплати, хоча в зоні АТО ризикуємо нарівні з усіма. У нас також є втрати. Скажімо, після смерті Аліко Григолашвілі його други на лишилися з двома дітьми. І у Коте Лашхія без батька лишилася донька... І громадянство нас не цікавить, хіба що «вид на проживання», щоб можна було без проблем раз у півроку побачити своїх рідних і потім без проблем повернутися в зону АТО. А ось волонтерську допомогу ми охоче приймаємо, адже нам також треба мати теплій одяг, харчуватися.

Ми тут тому, що представляємо волю грузинського народу. І українці, розуміючи це, всіляко нас підтримують. У нас багато спільногоЯ і попереду. Скажімо, після війни 1992–1993 років у Грузії з'явилася багато людей з посттравматичним синдромом чи «синдромом війни». Колишні бійці, які втратили рідні та друзів, які бачили всі жахи війни, — або накладали на себе руки, або спивалися. Йдеться про десятки і сотні людей. Припускаю, що й Україні чекає те ж саме. Треба перевімати досвід США і створити якісні реабілітаційні центри. Створювати умови, щоб люди, які воювали, мали можливість часто зустрічатися, спільно вирішувати свої проблеми, згадувати своїх побратимів. Люди, які залишилися без ніг, без рук, — їм також потрібно мати можливість висловитися.

Думаю, що ветерани АТО повинні відігравати помітну роль в українському суспільстві і після війни. Зокрема, я маю на увазі патріотичне виховання молоді. Коли все це буде забезпечено, то руйнівний вплив «синдрому війни» буде суттєво зменшено.

— Як, на вашу думку, можна інтегрувати в Україну обманутій, спустошений, напівзруйнований Донбас?

— Повернути можна воєнними методами. І збудувати велику

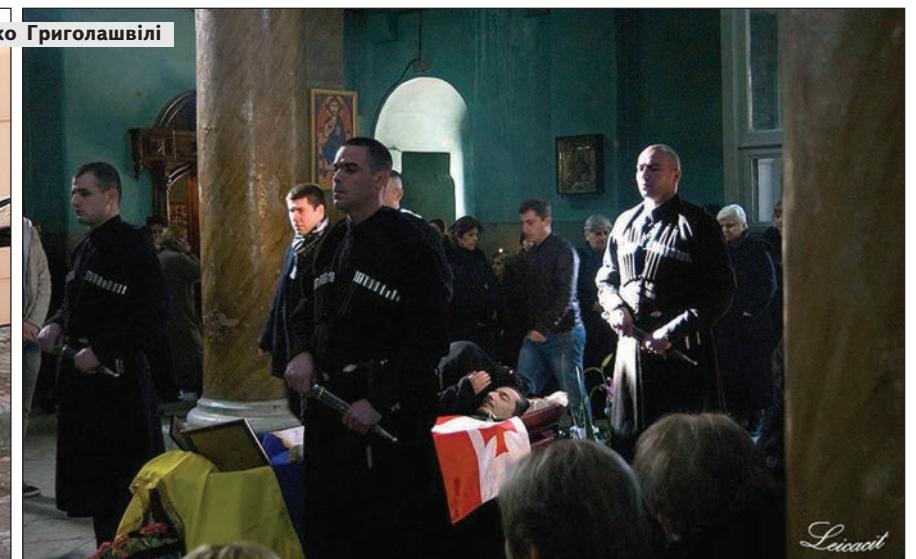
Мамука Мамулашвілі

стіну, яка відділяла б цивілізовану Україну від варварської Росії. А що стосується людей, які прийняли російське громадянство, то їх треба неодмінно депортувати. Тим паче, що вони самі так сильно хотіли жити в Росії... Треба піти ім назустріч і допомогти доїхати до кордону. Бо рано чи пізно ця ідеологічна міна може ще раз вибухнути. Україна більше не повинна ризикувати. Ми подібне пережили, тому в Грузії є стаття про зраду Батьківщині... Одержання російського паспорта однозначно прирівнюється до зради. Думаю, що українцям варто б давати тюремний строк таким людям. Але оскільки ви дуже гуманний народ, то оптимальним буде варіант з депортациєю. Головне, що все було справедливо, є ж на окупованих територіях і проукраїнські мешканці... У нас також є абхази, які зайняли нейтральну позицію. Ніхто їх чіпати не буде, абхазька автономія у складі Грузії, скоріше за все, буде збережена.

Сергій ЛАЩЕНКО

P. S. Переглядаючи фотоархів мамуки Мамулашвілі, я побачив одне його фото з дитиною. Спочатку вирішив, що це його син. Але командир «Грузинського національного легіону» сказав, що дорожить цим фото тому, що воно зроблене на прохання киянина. Цілком випадковий перехожий помітив грузинську символіку і дуже захотів сфотографувати свого маленького сина з грузинським воїном. А таке тепло ставлення простих киян є чи не найвищою нагородою для грузинських легіонерів.

Похорон Алеко Григолашвілі

Lecact

ЦІНА РОСІЙСЬКОЇ НАФТИ ВПЕРШЕ З 2008 РОКУ ВПАЛА ДО 34 ДОЛАРІВ

Вартість російської нафти Urals вперше з грудня 2008 року опустилася до \$34 за барель. Рубль падав слідом, курс долара зріс на 1,27 руб., до 71,20 руб./\$, курс євро підвищився на 1,34 руб., до 78,14 руб. Російські фондові індекси демонструють зниження на 0,6-2,1%.

На початку торгів, за даними Reuters, вартість російської нафти Urals на спот-ринку опустилася нижче рівня \$35 за барель. До середини дня ціна нафти досягла позначки \$34,52 за барель, що на 3,5% нижче за закриття п'ятниці. Після обиду вартість російської нафти впала до \$34 за барель, пише «Комерсант». Під вечір ситуація на нафтовому ринку почала поліпшуватися. В результаті відскоку вартість російської нафти Urals досягла позначки \$35,20 за барель, відігравши велику частину денного зниження. Пізніше ціни стабілізувалися біля позначки \$34,65.

Зниженню цін на нафту сприяють побоювання збереження надлишкової пропозиції нафти. Згідно з оприлюдненим у п'ятницю прогнозом Міжнародного енергетичного агентства, надлишок пропозиції нафти в світі збережеться приблизно до кінця 2016 року. Цьому сприятимуть уповільнення темпів зростання споживання нафти, а також наміри ОПЕК максимізувати виробництво. **(УНІАН)**

РОСІЙСЬКІ ДАЛЕКОБІЙНИКИ ВИМАГАЮТЬ РЕФЕРЕНДУМУ

У Росії далекобійники, які протестують проти впровадження системи «Платон», вимагають провести референдум з цього питання. З відповідним відеозвірненням вони звернулися до президента Володимира Путіна.

«Ми перечитали текст Конституції, третя стаття свідчить, що єдиним джерелом влади в Російській Федерації є її багатонаціональний народ. Однак фактично це не так», — заявили далекобійники. Вони навели дані соціологічних опитувань, згідно з якими більше 70% росіян підтримують акцію проти введення плати за проїзд вантажівок. «Отже, «Платон» — плата за федеральні дороги — важливіше, ніж люди країни», — роблять висновок водії.

Вони закликали провести референдум. «Любий гарант Конституції! Якщо народ у нашій країні більше нічого не вирішує, будьте ласкаві, приведіть текст Конституції у відповідність із дійсністю. Але є їй інший вихід. Ми, страйкуючи далекобійники Росії, вимагаємо провести референдум щодо скасування системи зборів платежів за проїзд вантажних автомобілів понад 12 тонн федеральними трасами. Рішення цього референдуму буде прийнято нами, яким би воно не було», — запевнили протестувальники.

У МОСКВІ ЗАТРИМАЛИ ПОНД 30 УЧАСНИКІВ ПРОТЕСТНИХ АКІЙ

У День Конституції РФ, 12 грудня, затримали понад три десятки учасників акцій на підтримку Конституції, повідомляє Радіо «Свобода».

На Пушкінській площі в Москві затримано 14 осіб, у тому числі лідера партії «Яблуко» Сергія Мітрохіна, який вийшов на одиночний пікет. Як повідомила агентству «Інтерфакс» прес-секретар «Яблука» Марія Єліфанова, причиною затримання Мітрохіна стало «невиконання законних вимог співробітника поліції». Було затримано ще 19 учасників «Маршу змін». На автозаку в УВС «Міщанське» були відправлені, в тому числі, член Президентської ради (при Борисі Єльцині) професор Георгій Сатаров, головний редактор «Щоденного журналу» Олександр Ріклін.

Напис на плакаті, з яким затриманий вийшов на одиночний пікет: «Вся країна запутана в паутині Путіна...»

АНДРІЙ ЗУБОВ: ДЛЯ РОСІЇ І КРИМУ, І АНКЛАВІ НА ДОНБАСІ – ЦЕ НЕПОСИЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТЯГАР...

У Празі відбулася міжнародна конференція «Історія проти пропаганди. Ставлення до минулого в сучасній Росії». На захід запросили Андрія Зубова — відомого російського історика, колишнього професора МДІМВ, якого торік навесні вигнали з вишу за критику анексії Криму і президента Росії Володимира Путіна загалом. Радіо «Свобода» поспілкувалося з істориком.

— Чи можна вже казати про наслідки окупації Криму? Яке майбутнє у Росії в теперішніх реаліях?

— Світ ніколи не визнає анексії, бо якщо анексію визнають, то буде вал анексій по всьому світові. Ми вже бачимо, що зараз турецька армія займає іракський Курдистан, — фактично допускаючи анексію з часом. Тобто йде тим же самим шляхом, що така ж гібрідна війна, як у Криму. Тому якщо дозволити одне, то піде по всьому світові. У цьому сенсі Захід має абсолютно твердо стояти на своїх позиціях.

Ключі від Криму лежать у руках Росії. І

Росія повинна розуміти, що плата за ці хуліганські дії занадто висока. Зараз у Росії економічна криза, в усьому світі — невеликий підйом, принаймні розвиток економіки помітний. А в Росії глибока криза, і її дуже чітко відчувають усі люди. Якщо так триватиме, почнуться соціальні заворушення, вони вже почалися. Так що, чи варто заради цього Криму знищити не те, що Росію, але знищити й власну владу?

Я впевнений, що через деякий час почнуться розмови щодо Криму, бо інакше майбутнього у Росії, як в економічного і політичного суб'єкта, немає.

— **Хто має право вирішувати долю територіальної приналежності півострова?**

— Майбутнє Криму залежить від його громадян, вони повинні самі згодом вирі-

За що ж нам «брат» такий?!

причини не будуть устронені, я уверен, що антиросійські санкції будуть продлені.

— Что именно не так с очедностью пунктов Минского соглашения, с вашей точки зрения?

— Я бы не хотел внедряться в детали. Да, там неправильный порядок выполнения многих действий, включая тот, когда проводить выборы. Конечно, выборы должны проводиться по украин-

ским законам, под контролем украинских властей. А не так, что сначала выборы, легитимизация бандитствующих элементов, предание им статуса каких-то депутатов... В этом неправильность.

— А в целом, видите ли вы возможность улучшения отношений между Украиной и РФ хоть в какой-то перспективе?

— Я уверен, что так это и будет. Я буду прилагать все усилия для этого. Это казус, который привел к чрезвычайно негативному отношению части российского общества к украинскому народу, и значительной части украинцев к россиянам и России. К этому привел Путин и его команда. Как только будет смена режима в РФ и будет восстановлен путь, по которому Россия будет строить демократическое государство, то отношения между Россией и Украиной будут улучшаться каждый месяц, во всех направлениях, будь то политика или экономика. В этом у меня нет никаких сомнений.

— То есть Россия должна вернуться к Криму?

— Власть в России должна смениться. Новая власть в России должна начать исполнять российскую Конституцию и уважать международное право.

— Почему о возвращении Крыма, по вашему мнению, не ведутся переговоры на уровне стран-гарантов Будапештского меморандума, ведь США и Великобритания, согласно этому документу, гарантировали территориальную целостность Украины?

— Это вопрос, который я тоже задаю. Я был недавно в Великобритании, спрашивал у парламентария. Они при-

предпримут усилия, это может привести к завершению конфликта.

— В условиях падения цен на нефть, существует ли вероятность, что власти РФ продолжат войну с Украиной с целью отвлечь народ от внутренних экономических проблем?

— Теоретически, возможно все. Хотя я так не думаю. Российским властям очень нужно снятие санкций. А чтобы снять санкции, нужно не возобновлять войну, а завершать ее. Если Путин примет другой выбор, это будет означать закрытие границ и закручивание гаек внутри страны. Я думаю, что к этому он не готов.

— Играет ли миграционный кризис в Европе на руку Путину?

— Если мы говорим о риторике, которая идет здесь, в России, то, конечно, это помогает. Все, что плохо на Западе, все помогает в России укреплять путинский режим. Происходит так называемый эффект мобилизации вокруг лидера. Эта концепция исполняется всей пропагандистской машиной. В этом контексте все, что плохо для Европы, хорошо для России.

— Считаете, что Владимир Путин согласится уйти с украинского Донбасса в обмен на снятие санкций?

— Уверен, что согласится. Если страны, которые поддерживают Україну, ставили гарантами по Будапештскому меморандуму, будуть вместе требовать исполнения договоренностей. Никто не забудет, что Россия вероломно нарушила свои обязательства.

— Если говорить о сроках, то это может произойти в течение полугода.

Роман ЦІМБАЛЮК
Москва

— і анклави на південному сході України — це непосильний економічний тягар. Адже на все це витрачаються величезні гроші, як у яму, як у воронку.

— Чи можуть статися всі ці зміни за чинного президента Росії Путіна?

— Ні, звичайно. Безумовно, цьому президенту ніхто у світі вже не хоче потиснути руку. Йому могли ще пробачити якусь неправильну дію, але ніхто на Захід не пробачає нахабної брехні. І президент, і глава МЗС Росії Сергій Лавров — вони дозволяють собі брехати в обличчя. Пристайні люди це не пробачають, і цим людям вже ніхто більше не потисне руку.

Олександра МЕЛЬНИКОВА

ДУХОВНА ОБЛОГА

УКРАЇНЦІ В КРИМУ 23 РОКИ ЖИЛИ В ДУХОВНІЙ ОБЛОЗІ, ЯКУ ТАК І НЕ ВДАЛОСЯ ПОДОЛАТИ...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
З українського музично-драматичного театру драми та музичної комедії наш єдиний, покликаний бути національним, кримський театральний осередок став просто музичним. І закрутилися російською мовою «Сільва», «Маріца», «Баядеря», «Севастопольський вальс» — десь 99% репертуару в театрі йшло російською, а міністерство продовжувало виплачувати дотацію театрів як українському, допомагаючи тим самим у Криму розбудовувати «російський мир». Діти, повертуючись додому після перегляду новорічної вистави, ділілися враженнями: «Где ты был? В українському театрі. А что смотрел? Снежную королеву!»

Постійне звучання російської мови зі сцени українського театру — це теж елементи «гібридної» війни на культурному фронті. Хочу підкреслити, що дитячі вистави з 1991 року тут принципово ставили лише російською. І поступово різниця між українською і російською мовами для малечі стиралась, ось так з'явилось поняття «кримський народ», для якого українська мова, як і Українська держава, ставала чужою. А сам театр поступово ставав власністю місцевих політків, котрі вдало використовували його як засіб у боротьбі проти українського відродження. А як тільки громадські організації починали вимагати у дирекції театру чи у кримського міністерства культури провести реорганізацію і повернути театр «українське обличчя», — адміністрація з обуренням відповідала: «А как быть с судьбами русскоязычных актеров? Их что — на улицу выбросить? Это же судьбы людей!». І громадські активісти замовкали... Ну що тут скажеш... Людей, дійсно, жаль.

Згадайте заголовки кримських газет — «Украинская культура в Крыму так и не прижилась» або «Украинский язык чужой крымчанам». Ніби українці Криму — це не ті ж кримчани? Саме так, на початку дев'яностох уже перевірялась «гібридна» політика щодо знищення української культури в Криму, яка тільки почала «дихати» після хрущовської відлиги та об'єднання півострова з материковою Україною. Адже театр — як модель маленкій держави. Тихенько набирали в штат «позеленіших» акторів» (головне, щоб були віддані «русской ідеє», про їхній професіоналізм мову не вели), а з часом, «завіши» їх до художньої ради театру, починали кричати: «Ми наші, ми руський мір построїм, тобто репертуар». До речі, хто добру пам'ять має, той пригадає, що в Запорізькому українському музично-драматичному театрі в ті часи теж хотіли повернути таку аферу. Та на козацькій землі такий «експеримент» не пройшов.

У київських високих кабінетах, куди звертались кримські актори та громадські діячі з підтримкою, відмовчувались, мовляв, ви — автономія, все вирішуйте на місці. А тут, у Криму, доло акторів, які не хотіли відмовлятись від рідної мови в рідному театрі, вирішували просто: не хочеш в українському театрі грати російською, говориш, що не

будеш порушувати закон про мови й офіційний статус україномовного театру? Ми на тебе знайдем управу! І знаходили! В мистецтві це так просто, особливо в театральному. Посидиши рік чи два без ролей — і сам, «як миленький — уйдеш по собственному желанию, а нет — мы статью найдем».

Байдуже ставлення центральної влади до кримських проблем і привело до того, що поступово увесь Крим майже у всіх сферах місцева влада за українські кошти зробила «гібридним». Територія ніби ж українська, а все, що на цій території відбувалось, вказувало на те, що держава тут буде російська. Скільки не «кричали» кримські про-українські громадські організації до центральної влади, а у відповідь, як у Т. Шевченка: «Оглухи, не чують; кайданами міняються, правою торгують. І Господа зневажають, людей запрягають в тяжкі ярма. Оріть лихо, лихом засіють, а що вродить — побачите, які будуть

*і розтрощить рані
В серцях людей, що мохом поросли»*
І кримськотатарською — в перекладі Юнуса Кандима:
*Бар сес иле шакъырдасын
къандаллар,
Оларны мен сустырмайджасам
яраларны,
Инсанларның есун баскын
къаъльблери.*

А перший Всеукраїнський конгрес українців таки відбувся.

Для багатьох делегатів тоді все було вперше: і молодь у вишиванках, і хор «Запорозькі козаки», і жовтоблакитні прапори... Дивувала навіть рідна мова у приміщенні так званого українського театру, в якому відбувався конгрес. Тоді здавалось, що після об'єднання українців у Криму все буде інакше, і ми відродимо на кримській землі свою мову, культуру, освіту. Адже перші кроки вже були зроблені, і на конгресі були присутні учні першого в Криму українського класу № 33 з м. Сімферополя з народним артистом України Богданом Бенюком. 2000 рік, Київ, Різдво

Випускники українських класів ЗОШ № 33 м. Сімферополя з народним артистом України Богданом Бенюком. 2000 рік, Київ, Різдво

живна!». І так всі 23 роки Незалежності на проблеми українського Криму не звертали уваги. Не вірили чи не розуміли, чи просто руки не доходили, бо іншими були зайняті?

Згадалось, як перед першим Всеукраїнським конгресом українців, щоб призупинити його підготовку, по кримському радіо виступив тодішній голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим М. Багров (який пізніше став Героєм України) із заявою, що конгрес не своєчасний, мовляв, його проведення може дестабілізувати обстановку на півострові.

До речі, один із перших розгромів кримськотатарських самобудів у Червоному Раю під Алуштою відбувся за декілька днів до конгресу українців, відразу після виступу М. Багрова по кримському радіо. Кримські татари, щоб не зірвати захід українців, у цей день відмовились проводити в центрі міста акцію протесту, розуміючи, що їх просто провокує влада для того, щоб заборонити українцям проводити свій конгрес, посилаючись на нестабільну ситуацію в місті. Як писала наша Леся Українка:

«Нехай дзвенять, нехай бринять кайдани,
Не буду заглушат! Коли б могли
Вони збудить луну»

іномовного класу зі школи № 33 м. Сімферополя. Це вони та їхні батьки у 1991 році показали приклад кримчанам і відгукнулись на заклик Кримського товариства української мови ім. Т. Шевченка й написали заяви до першого українського класу. Першого за останнє півстоліття на Кримському півострові! Як непросто було зважитись у ті часи на таке, до кінця відомо тільки мені та на той час голові названого Товариства Аллі Петрівій. З самого першого дня ми були поряд з дітьми та їхніми батьками

90-ті роки. Учні українського класу школи № 33 на Різдво в с. Добрині Львівської області

Нинішній 3-й український клас колишньої української гімназії і російський прапор над її будівллю

Вони були першими... 1994 рік, учні українського класу ЗОШ № 33

реправляли потягом до Криму). А сьогодні? Сьогодні тут, у школах, українські підручники просто відбрали, тому що запропонували інші програми, під які немас підручників, і я думаю, не буде ніколи. І хоча цього року першого українського класу в гімназії не відкрили (не було бажаючих), а ті, хто не перейшов до російських класів, а залишився (вірючи в українське чудо), — це 2, 3, 4, 6, 7, 8 і 9 класи — всього 128 учнів, вперто вже другий рік ходять на уроки до рідної гімназії в рідний клас, навчаючись за конспектами. Коли увірветься терпець у батьків? Іде вони беруть віру? І як 9-й український клас буде складати випускні іспити (математику та російську мову) за російськими програмами? То що сказати цим школярам, що їм обіцяли? Хто їм допоможе? Яке майбутнє чекає на цих дітей? У мене відповіді поки що немає...

Сьогодні в Криму, як і 23 роки тому, коли відбувався перший Всеукраїнський конгрес українців, проголошено три державні мови. Та якщо в ті часи, коли українська мова, хоч і на правах Попелюшки, але поступово входила в сферу освіти і культури, й українці Криму намагались розглядіти світло в кінці автономного тунелю, то сьогодні все йде до того, що українці просто зникнуть тут як нація. Тому що в духовній облозі можуть вижити тільки ті, в кого міцні і глибоке національне коріння. А наш молоденький, несформований кримський український сад швидко знищить спека ненависті та холод несприйняття...

Олесь ТАВРІЙСЬКИЙ
м. Сімферополь

(Продовження.
Поч. у № 34-50)

А на той час, у кінці травня – на початку червня 1992 року, згідно з указами Президента України, генерал-лейтенант Іван Біжан став першим заступником міністра оборони і того ж року отримав чергове звання генерал-полковника; генерал-лейтенант Василь Собков став начальником ГШ ЗС України – першим заступником міністра оборони і того ж року отримав чергове звання генерал-полковника; генерал-майор Олександр Ігнатенко став заступником міністра оборони з кадрів – начальником управління кадрів ЗС України і того ж року отримав чергове звання генерал-лейтенанта. Всі вони отримали елітні квартири в Києві, згодом побудували собі дачі. Життя для них привітно усміхалося на новому місці служби.

Проте через деякий час у пресі почали з'являтися статті відомого борця з корупцією, голови Спілки офіцерів України, підполковника міліції Григорія Омельченка з викриттям корупційних схем у Міністерстві оборони, зокрема, в газеті «Народна Армія».

Тож наскільки вдалі були всі ці кадрові призначення, можна судити за результатами діяльності цих високопосадовців. Івана Олійника звинувачували у спробі продати за кордон два вагони латунних гільз від снарядів, Олександра Ігнатенка – у хабарництві в управлінні кадрів, Василь Собков після не-вдалого дебюту з Військовою доктриною сам написав рапорт і був направлений у Львів командувачем Західного оперативного командування. Начальником ГШ ЗС України був призначений генерал-лейтенант Анатолій Логат.

І ось настав урочистий день видачі дипломів про закінчення Львівського військового училища. День був сонячний. До нас завітали гості – заступник голови Львівської обласної ради народних депутатів, відомий дісидент і правозахисник Іван Гель і кардинал Любачівський, який освятив цю подію (на фото).

Випуск завершився. Був випускний бал для юнаків, що стали офіцерами Збройних Сил України, для яких це молоде поповнення, що загартувалося на Яворівському навчальному полігоні, було як коток свіжої води для спраглої людини у спекотний день.

Я пишався тим, що цим молодим офіцерам випало

продовжити розпочату мною справу – будувати справжнє національне військо і з формою, і за духом.

Якби мене спитали, чи хотів би я прожити цей відрізок свого життя по-новому, я б відповів «ні!», тому що я – офіцер і своєю честі не заплямував, нехай буде соромно моїм кривдникам, які завадили мені створити справжній Збройні Сили України на науковій основі.

А якщо б мене запитали, а чому ти пішов творити Збройні Сили України, я б відповів: тому, що відчув себе вільною людиною, сином своєї Батьківщини!

Глава 23. ВІЙСЬКОВА

мати такий документ, що показував би світовій спільноті, в який спосіб Україна здатна відстоювати свої державні та національні інтереси на міжнародній арені.

У Львівському окружному військовому шпиталі мені виділили окрему кімнату, де я зміг поєднувати лікування та свій науковий пошук. Для мене це було логічним продовженням моєї законотворчої роботи і як народного депутата, і як професійного військового, який прагнув розвивати національну військову думку.

В цій роботі мені знадобилися знання, які я набув під час навчання у Кіївському вишому інженерному училищі Протиповітряної оборони імені маршала авіації Олександра Покришкіна, та практичний досвід, набутий під час військової служби у військах Протиракетної і Протикосмічної оборони та в Управлінні військами Протиповітряної оборони Прикарпатського військового округу.

Віталій ЛАЗОРКІН

Професор,
доктор технічних наук
КРЕДЕНЦЕР
Борис Петрович

зи з боку будь-якої сусідньої держави є:

агресивність зовнішньої політики стосовно України, втручання у її внутрішні справи, посягання на державний суверенітет та територіальну цілісність України;

проведення мобілізаційних заходів із розгортанням наступальних угруповань військ; зосередження угруповань військ (сил) поблизу кордону з Україною;

перехід на цілодобовий режим роботи засобів ведення інформаційної боротьби; спроби ведення розвідувально-диверсійних дій на території України;

випадки збройного нападу на громадян України або на її офіційні представництва, торговельні та транспортні об'єкти і засоби тощо на кордоні або на території сусідньої держави;

активізація роботи засобів радіоелектронної боротьби та розвідувальної техніки;

оперативне розгортання військ у бік державного кордону України.

Ми детально проговорили з В'ячеславом Максимовичем можливі сценарії розвитку військових небезпек навколо України і дійшли висновку, що цей проект можна передавати до Верховної Ради на обговорення. Я був дуже задоволений проведеною роботою.

Наший роботі перешкодив раптовий візит до мене командувача військ ПриКВО генерал-лейтенанта Степанова, який був призначений на цю посаду з «легкої» руки Вілена Мартirosяна. Степанов і Мартirosян колегували під час спільної служби у Рівному, тому Вілен Арутюнович сприяв його кар'єрному зростанню. Генерал Степанов згодом був переведений до Одеси, а до Львова на посаду командувача військ ПриКВО був переведений генерал-лейтенант Собков з посади начальника Головного штабу ЗС України. Одним із чинників на користь поліщення генералом Собковим посади начальника ГШ ЗС України був той, що цей генерал не був і не став військовим теоретиком, здатним підготувати прагматичний зміст Військової доктрини України, за що я піддав його публічній критиці, коли він перебував на цій посаді.

Оскільки візит генерала Степанова до мене не був попередньо обговореним, а моя пропозиція ознайомитись з проектом доктрини залишилась без уваги, то я зробив висновок, що Костянтин Морозов пильно тримав мене у своєму полі зору і непокоївся, про що ми могли розмовляти з лідером Народного Руху України. Генерал Степанов попрощається і пішов.

Після цього візиту В'ячеслав Чорновіл рекомендував мені передати мій проект доктрини міністру Морозову і запропонував це зробити через Вілена Мартirosяна, який, як виявилось, приїхав до генерала Степанова привітати його з призначенням.

Я подякував В'ячеславу Максимовичу за зустріч і спільну роботу.

А тим часом директор Львівського виробничого об'єднання «Система» Павличко допоміг мені з друкуванням проекту Військової доктрини у вигляді брошур, і коли Вілен Арутюнович завітав до мене, я вручив йому примірник доктрини для передачі міністру оборони.

(Продовження буде)

ДОКТРИНА УКРАЇНИ

Після завершення моїх повноважень голови державної випускної комісії Львівського військового училища я мав виїхати до Києва, але через перенапруження, яке мені довелося пережити за останні два роки, змушений був лягти до військового шпиталю.

Попереду було три тижні вільного часу для лікування, і я вирішив попрацювати над проектом Військової доктрини України, оскільки вважав дуже важливим правильно сформулювати документ, який визначає пріоритети державної політики щодо забезпечення національної безпеки й оборони та стратегії ведення збройної боротьби в процесі утвердження зовнішнього суверенітету України у спільноті держав.

Військова доктрина – це концентроване відображення офіційних поглядів керівництва держави на сутність, характер, форми і способи ведення сучасних війн, збройної боротьби та на запобігання збройним конфліктам, тому для молодої незалежної держави Україна, яка тривалий час була у фарватері імперської політики Кремля і не володіла власними Збройними Силами, важливо було

теорія алгоритмів і програмування. Одним із викладачів, якого ми поважали, був капітан Креденцер Борис Петрович, родом з Козятина, що на Вінниччині.

Батько капітана Креденцера ще у 1945 році загинув у боях під Кенігсбергом і хлопець залишився сиротою. Та врешті Борис Петрович вирішив піти шляхом батька і обрав професію військового. У 1949 році він вступив до Кіївського суворовського училища, яке закінчив із золотою медаллю, у 1956 році став слухачем КВІРТУ ППО, яке закінчив у 1961 році також із золотою медаллю, став викладачем училища.

Борис Петрович виділявся серед інших викладачів своєю ерудованістю і комунікальності, був хорошим спортсменом, а тому ми його поважали.

Минули роки і я зустрівся з Борисом Петровичем. Він залишився таким же позитивним і комунікальним, лише був з сивиною. Він став дійсним членом Академії інженерних наук, професором, заслуженим діячем науки і техніки України, доктором технічних наук, полковником, головою Спеціалізованої вченої ради Військового інституту телекомунікацій та інформатизації НТУУ «КПІ». Він – автор понад 300 наукових праць та 40 авторських свідоцтв.

Саме такі викладачі були для нас, слухачів КВІРТУ ППО, прикладом для наслідування. Вони вчили нас системно мислити, не боятися приймати рішення і брати на себе відповідальність за них. За п'ять років навчання, з яких три роки військової вишки ми провели на казарменному становищі, випускники КВІРТУ ППО ставали справжніми командирами з вищою загальнюючою військовою освітою, чого явно не вистачає сучасній підготовці офіцерів Збройних Сил України у цільових навчальних закладах.

Про КВІРТУ ППО було відомо в багатьох державах світу, як про провідний навчальний заклад з підготовки висококласних фахівців з вищою освітою за оцінкою ЮНЕСКО.

Про КВІРТУ ППО було відомо в багатьох державах світу, як про провідний навчальний заклад з підготовки висококласних фахівців з вищою освітою за оцінкою ЮНЕСКО.

Звертатися з пропозиціями можна на електронну адресу редакції – kr_svit@meta.ua, або автора – vladzorkin@ukr.net.

«Кримська світлиця» публікує газетний варіант книги полковника Віталія Лазоркіна, одного із засновників Збройних Сил України і Спілки офіцерів України, про історію творення Українського війська, і звертається із закликом до видавців та потенційних спонсорів підтримати видання повної версії книги. Звертатися з пропозиціями можна на електронну адресу редакції – kr_svit@meta.ua, або автора – vladzorkin@ukr.net.

Наш давній «світличний» приятель, читач і автор Василь Андрійович Марсюк надіслав до редакції свою нову книгу «Романтика пізньої осені». Пoesія останніх років», видану цьогоріч у Києві видавництвом «Просвіта». «І в досить зріому віці людина здатна на глибокі почуття, на тонке відчування краси світу, на творчу працю. Такий лейтмотив нової книжки сучасного поета Василя Марсюка, — зазначено в анотації. — Перша частина книжки — ліричні, частково сатиричні і перекладні вірші, друга — складається із оригінальних поем та балад, написаних протягом останніх кількох років. Перо поета зафіксувало свіжі події кіївського Майдану, кримської Атлантиди, війни на Донбасі — батьківщини автора, а також інші вікопомні події. Одне слово, у творчості зрілого майстра гармонійно переплелися романтика щирих інтимних почуттів із суворими реаліями життя».

Нагадаємо, що Василь Андрійович Марсюк народився 21 березня 1938 року в шахтарській родині у місті Мар'їнка, що під самим боком Донецька. Там минули його дитинство, юність і роки навчання у педагогічному училищі. Закінчив 1966 року історико-філософський факультет Київського держуніверситету імені Тараса Шевченка і Виші літературні курси при Літературному інституті в Москві у 1977 році.

Працював викладачем у педінституті та сільськогосподарському технікумі в Черкасах. Обираєв головою Черкаського обласного літературного об'єднання. Тривалий час був на різних редакторських посадах у видавництві літератури для дітей у Києві.

Член Національної спілки письменників України. Видав низку книжок поезій, зокрема, і для дітей. Останніми роками поет видав такі збірки творів: «Прометеєва естафета» (2008 р.), «Вечірнє вогнище» (2011 р.), «Твори у двох томах» (2013 р.). Він — автор двох віршованих романів: «Донецька прелюдія» (2001, 2003 рр.), «Московський час» (2013 р.), прозової книжки публіцистики «Голос волаючого на майдані» (2010 р.). Перелічені твори є в Інтернеті, чимало з них, до слова, друкувалися свого часу і в «Кримській світлиці».

Автор і тепер ще не розлюбив світ і творчу роботу, — зазначено в книзі. Ами, кримські шанувальники творчості Василя Марсюка, широ відчіні, що він не розлюбив і не забув нашу «Кримську світлицю», читачам якої пропонуємо добірку віршів з нової книги поета.

ВАСИЛЬ МАРСЮК

РОМАНТИКА
ПІЗНЬОЇ ОСЕНИ

НАД ОБРИВОМ

То не клен — то саме я стою над гірським обривом, на краю, де карніз над прівою навис, де ні кроку — вгору чи униз. Я вже звик до крайньої межі, до межі можливостей душі, до межі можливостей ума — другої вже радості нема. Листки облетіли юні дні, лиши у снах вертаються мені і любов, і друзі, і вірші — все тепер зі мною на межі. А за нею — тьма, бездонна тьма... А можливо, навіть тьми нема, як нема жодної межі, жодного притулку для душі. То не клен — то я один стою над гірським обривом, на краю, ніби ще до краю не пройшов всю печаль, всю радість, всю любов.

21.09.2011 р.

ВИСТОЯТИ!

Лежу в лікарні з хлопцями з війни, яка в Донбасі танками гуркоче. Я вже старий, а молоді вони бинти з душі знімають неохоче. Їх покалічів кровожерний звір, що виліз із глибокої печери. Печаляться мої душа і зір — безсилі тут хірурги-інженери. Напевно, я погано воював, словами холостими розкідався і недостатньо голосно прокляв московську гадь,

розмножену в Донбасі.

Вона повзе на Харків, на Херсон, і Крим вже перед нею на колінах. Але за батальйоном батальйон назустріч смерті кида Україна... А я лежу в лікарні, як на гріх, де ангели білють у халатах, з надією дивлюсь на молодих, що поряд оживають у палатах. Не знаю я, чи здужаю, чи ні, чи хлопці скоро вийдуть на дорогу, та вірю, що на бліому коні зустрінє Україна перемогу!

03.11.2014 р.,

Київський військовий госпіталь

ДО РІДНОГО МІСТА

Мар'їнко, матінко, б'ють по тобі градом сталевим зі сходу. Дні твої мирні, немов голуби, впали на шахту породу. Порозбігалися люди твої — дехто по селах, дехто ще далі. Там, де співали в гаю солов'ї, свищуть бандити зухвалі. Ти вже старому мені прости, що мої ноги тут стежку забули. Шлях перекрили мені блокпости і чужомовні убивчі дула. Всіх найдорожчих не стало мені, навіть не стало саманки-хатини... Місто мое, ти, немов у труні, тут простяглося на дні долини. А через річечку б'ють у злобі, б'ють із курного Донецька гармати. Він вже давно не дає тебе дихати вільно і розмовляти. О, не здавайтесь, хати і сади, чорній навалі ворожого сходу! Вітер з Дніпра повіває сюди, наче обійми всього народу!

22.09.2014 р.

ПІРКИ СТРОФИ

1

Усе неприємні новини: то втратили Крим, то Донбас... Як важко із України спадає духовний баласт!

Василь МАРСЮК

2

Горить Донбас. Димлять руїни під сміх сусіда-сатани... Це не Донбас — вітчизна гине від братобивчої війни.

3

Ніяк я не зміг у Донецьк дістатись на похорони сестри. Закубились там озброєні гади — хоч сам від печалі помрі!

4

Бовваніє у Мар'їнці церква — хай чертівський, а духовний хліб. Та обходжу її, мов пекло: там же править московський піп.

5

Не став українським шахтарським Донбас — якої любові він хоче від нас?

6

Та й нам не діждатись від нього добра... «Мы вольные птицы, пора, брат, пора!»* (*Із вірша О. Пушкіна «Узник»)

Тепер і згадувати гірко, як ще недавно я моливсь, щоб на донецькому пригріку був похоронений колись. 28.08.2014 р.

ДОНЕЦЬКОМУ ЗНАЙОМЦЮ

Ти серед хати вирив барикаду? Тремти, тремти!

Хвали бандитську владу! У тебе філософія прости:

як зберегти в норі свого хвоста. Я також не великий оптиміст, та честь мені важливіша за хвіст.

24.01.2014 р.

ДО ШАХТАРІВ

Ну, що ж це ви, донецькі шахтарі, немов кроти, принишки у норі? Чи ви ждете, що банда із Росії у полі вам пшениченьки насіє?

Гай-гай, насіє! Вигляньте з нори!

Чи висять на шахтах пропори?

В хатах ні світла, ні води, ні газу... А ти сопес лиш, гвардіє Донбасу!

Сопи, сопи — та долю не проспи!

Вже танками розчавлені степи, під школами ревуть чужі гармати...

Забули ви, що Україна — мати.

Чи ви усі безбаченки в норі?

Прокиньтесь, українські шахтарі!

03.10.2014 р.

ЩО МАЛЮЮТЬ ДІТИ

із Олександрівки, що під Донецьком

В підвальні школи

щось малюють діти.

Вгорі зима і чути гул гармат...

Найкраще дітям малювати квіти і добре лиця українських хат.

О хати, хати, посмутнілі хати, донецький дим вас хмарою накрив.

В полях посадки — наче барикади, а терикон синіє, мов нарип.

Я ще люблю вас давною любов'ю, довколишні кургани степові,

коли ласкавий вітер з Приазов'я вас гладив, як дітей, по голові.

Тут підростало і мое дитинство, голодне, босе, а таки зросло.

І знов біда! Гармати б'ють по місту, що стало вже глухішим за село.

В підвальні щось малюють

змерзлі діти,

маленькі полонені, бо війна,

малюють, як росте у полі жито,

як соняшник цвіте біля вікна...

А тільки хто те живо буде жити?

Україна — че жоєш із нас, хто за неї готовий панети!

В.М.

«КЛЯНУ РАБІВ! АЛЕ ДОВІКУ

ПЕРЕД ВИБОРАМИ
ПРЕЗИДЕНТА

Вожді в нас не державники, одні з них — дери-шапники, а інші — дери-банки, усі з одної банди.

А вже на горизонті йдуть лідер Бай-по морді і лідер Бай-чужих.

Чи буде толк із них, побачимо вже нині в розкраденій країні.

Що ми за люд? Уже віки усе ми робим напаки.

Чи ми уже не українці, а нове плем'я напаків? То нашо вибори? Однак посяде трон якийсь Навспак!

13.01.2010 р.

ДО РОСІЙСЬКИХ КЛАСИКІВ

А чом усі ви — Пушкін, Достоєвський, і Лермонтов, і Шолохов, і Гоголь — не піднімаєте над Україною тепер свої щити людинолюбіні, щоб захистити від російських куль? Ба! Вашими книжками наявіть по нас стріляють, наче із гармат!

07.08.2014 р.

СЛОВО ДО КРИМУ

Прошай! Я плакати для виду не стану, хоч і траурний кінець. Ти затонув, як давня Атлантида, остався тільки згадок якорець. Пригадуються гори кришталеві, і білоузубі хвилі біля скель, і скрапні у сонячному мріві ракушнякові човники осель... Перед очима друзі, що втонули, — о, Боже, їхні душі пожалі!

Чи легко їм під автоматним дулом томитись без підмоги і надій?

Все розтоптає важкий російський чобіт,

в багно втоптає і гори, і лани, безсонно стогнути чайки

тонкоцьзобі, і важко дишуть всхолі полини.

Прошай же, українська Атлантидо!

Недовго побула ти на плаву — тепер без тебе літо — вже не літо, і я живу — немов на дні живу.

03.07.2014 р.

ПРО ЛІТНЮ ВІДПУСТКУ

Тепер нема до Криму ходу ні літаком, ні теплоходом, і навіть звичні поїзди гуркочуть з острівом туди. Вже став він диким закордоном, де за новим живут законом, законом давньої тюром, з якої вирвалися ми. І нам з тобою, жінко мила, тепер туди закрита путь, а нас Руданського могила у Ялті ждатиме, мабуть, і коктебельські краєвиди теж сумуватимуть без нас, як ми без них. Де правду діти? Не добрий стався викрутас.

Ну, що ж — пойдемо в Карпати, раз Крим для нас тепер — діра. А ще не треба забувати про чари нашого Дніпра!

МАЙДАННИЦЯ
Поема

Палац палац у Кончі-Заспі
вночі у «царському селі»,
і вікна сяяли у засвіті,
немов червоні ліхтарі,
і пломеніла, наче факел,
сосна під домом на вітрах,
і наливалися очі жахом
в сусідніх панських теремах.
Їх наросло біля столиці,
як біля пня ростуть гриби.
Чи це єгипетські гробниці
набудували тут раби?
Палац палац, метались тіні,
пожежки вили, як вовки,
сніги рожево мерехтили,
і гай темній віддалекі...
А по Дніпру, як по дорозі,
де по льоду, де по сніжку,
простоволоса на морозі
спішила жінка в кожушку.
Спішила в Київ без оглядки –
що там позаду – все одно.
В душі спалахували загадки,
мов кадрі давнього кіно.
...Ось із села вона дівчиськом
іде в Обухів на базар,
це від Трипілля наче близько,

а плечі здавлює товар –
картоплі клунок та цибулі,
аби купити собі вбрання,
бо в інституті вчитись буде,
вдалася охоча до знання.
...На курсі п'ятому і заміж
за однокурсника пішла,
не встиг він скласти свій екзамен –
як тут чорнобильські діла –
і загребли його у військо –
на той проклятий саркофаг,
і кілька місяців там рискає,
по горло берів нахапав.

А згодом в них дитя з'явилось,
і слава Богу! – з ним гаразд.
Та в чоловіка впали сили,
за кілька років він і згас.
...Ох, донечку ростила важко!
Якраз розпався СРСР.
Знайшла роботу горопашна
аж тут у Кончі... А тепер
Дніпром втікає, наче шляхом,
із дому, зі згорає там,
де червоні небо маком.

«Отак і треба їм, чортам!»
...Була служниця в палаці,
не розгиналася день при дні
і світу божого від праці
не знала, наче у труні.
Жила в комірці для прислуги –
хоча в рабинь яке життя?

І зносилася усі наруги,
щоб в люди вивести дитя.

...А доня стала журналістом,
відома вже, хоч молода,
і муж її – з такого ж тіста.

О, горе з ними! Ох, біда!..

Обох побили на Майдані,

в лікарні бачила обох.

Дурні правителі, чи п'яні –

хай стережуться – бачить Бог!

Вже в одного вона спалила

нажитий здирствами палац,

а ще скарає Вища сила,

бо саме він давав наказ

дітей побити, мов скотину,

посеред Києва вночі.

Вона все чула в ту годину,

коли підносила харчі

вовкам у генеральських шкурах,

що в домі кубились всю ніч.

Господар, сам, як ніч, похмурій,

дружину вже відправив пріч

аж десь у Лондон, де квартира

у них там є, і вчиться син.

...Ой, довго, довго все терпіла –

та вибивають клином клин!

Коли побачила з екрана,

як знов бандити б'ють людей,

собі сказала: «До Майдану!»

І ось, ковзаючись, іде.

Пішла не просто так, без тями –

пішла весела, хоч і зла.

Горілкою та конякіми

усі дивани облила...

Взяла з собою тільки книжку

одну-едину – «Кобзаря».

Повз охорону вийшла нишком

і подалася до Дніпра.

І озирнулась мимовілі,

спинилася жінка на льоду –

позаду тільки зблиски кволі

вже лоскотали темноту.

«Сосни, сосни одній жалко –

так біля дому і згорити!» –

прошепотіла жінка палко –

«Нехай же Бог мені простить!»

А понад Києвом світало,

благословлялося на світ.

Дніпром навстріч поземку гнало,
і часом лунко лопавсь лід.
...О, Дніпре, Дніпре,
скучий льодом –

так схожий греблями тепер,
хоч і з моїм народом –

хоч і в неволі, та не вмер!
Нуртують ще під льодом сили,

джерела б'ють з глибин землі.

Нас давні орди не змісili,

не змісять вже і москалі.

Народ тепер попри морози,

як повінь, Київ залива,

і не лякають ні погрози,

ні міліцейська вся братва.

Я, Дніпре, теж – твоє джерельце,

хай непомітне іздаля,

та в мене б'ється горде серце

завбільшки, як моя земля!

...Мені відома Конча-Заспа –

я жив колись неподалік

і бачив, як велика язва

тут розросталася щорік.

Такі тут виростали вілли –

позадрили б і королі!

Скоробагатьки як здурили

на пограбовані землі.

Розкішний час був для грабунку,

хоч і тепер немає меж.

шість на шість.

Глядіть не міг, як Україну

тля обсідає тут і єсть!

Ta вже знесли мою домівку,

і вже там вілла височить.

Отак і долю, наче дівку,

в нас відирають бағачі.

Повинен кожний мати межі.

Спиніться, хто не знає меж!

Я зرس на світовій пожежі,

пізнавши змалку жах пожежі:

і педуцилище палало,

і вишина в нашому саду.

Було для німців світу мало –

тепер «свої» несуть біду.

...Помітій мій читач поважний,

що у герой я не пнусь,

лиш приглядаються уважно,

усе мотаючи на вус.

І сивий вус, і сиві скроні,

і в бровах бачу сивину...

В якому сказано законі:

іти старому на війну?

А я топчуся на Майдані

у скромній шапці і пальті,

і словословити не стану

усіх, що стрілись на путі.

Ми тут зійшлися, бо де податись?

Хоч вірушай у темний ліс!

Тому й сокиру ту, ще з хати,

я на Майдан таки приніс.

Нехай рубають хлопці дрова,

щоб грітися чи зігріти чай!

А банда прийде бити знову –

нехай вже спробує, нехай!

...Всі знали жінку на Майдані,

але не знали – хто така?

Завжди виходила зарані

з намету чиста і легка.

Завжди закутана по очі,

як мусульманка у чадрі,

вона трудилася дні і ноči –

варила істі... Хто в журі –

і хворий хто – давала раду

і підбадьорювала так:

«Ось проженем Верховну Зраду –

і підуть біди всі навспак!»

Вона зі стигом, як зі списом,

ішла попереду усіх,

коли орда в шоломах лізла

на барикади – змерзли сніг.

Але лиця не відкривала,

і тільки очі – як вогні,

і штовханій було немало

у не жіночій цій борні.

Хрешчатик став для неї домом,

де всі для неї, мов рідня.

Я також став її знайомим,

хоча приходив не щодня.

А нині знову на Майдані

я все довколя обійшов,

та карі очі полум'яні

вже не побачив я. Агов!..

Диміли бочки із дровами,

лунав зі сцени скромній спів,

а фею з чорними бровами

я вже ні разу не зустрів.

Де зникла ця примарна жінка,

чие ім'я ніхто не знав,

а звали просто Українка,

ЛУБНИ ПІДТРИМУЮТЬ!

«Кримська світлиця» продовжує публікувати матеріали, присвячені пам'яті нашої уславленої землячки Віри Сергіївни Роїк, до 105-ї річниці від дня її народження, і залучати співгомадян, зокрема, наділених владою, до плекання тих творчих ниточок, що поєднують Крим з Україною. На наші колективні звернення до міського голови рідного міста Віри Роїк — Лубни — Олександра Петровича Грицаенка отримано дуже конкретну й конструктивну відповідь. Відчувається, що в Лубнах цінують і люблять свою знамениту землячку, що нас, кримчан, дуже радує. Публікою сьогодні відповідь із Лубен, «світличани» бажають Олександру Петровичу, якому лубенці на недавніх виборах знову довірили керування містом, усіляких успіхів у його діяльності. Ми так само втівнені в тому, що все те, що заплановано в Лубнах щодо увічнення пам'яті Віри Сергіївни, буде втілено у життя — з'явиться і музей, і пам'ятник у її рідному місті. Ми дякуємо також депутатському корпусу й громадськості міста за розуміння видатної ролі Віри Роїк у розвитку культури й мистецтва в Україні і, зокрема, в Криму.

На фото: син В. С. Роїк Вадим Михайлович з О. П. Грицаенком на відкритті восени 2013 року пам'ятної дошки в Лубнах на будинку на вул. Пушкінській, де колись жила родина Роїків

**ЛУБЕНСЬКА МІСЬКА РАДА
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**

30.10.2015 р.

Академіку Української екологічної
академії наук, професору

Петру Вольвачу

Голові творчого об'єднання
україномовних письменників Криму

Михаїлу Вишняку

Голові Сімферопольського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Павлу Власенку

Кримській вишивальниці, учениці

В. С. Роїк Свєнії Жуковій

Головному редактору

газети «Кримська світлиця»

Віктору Качулі

Ваше клопотання щодо увічнення пам'яті Героя України, заслуженого майстра народної творчості Віри Сергіївни Роїк було розглянуто виконавчим комітетом Лубенської міської ради. За результатами розгляду інформуємо, що міська влада підтримує відзначення у місті Лубни 105-ї річниці від дня народження відомої майстрині й планує такі заходи:

— провести виставку робіт народних майстрів Лубенщини, присвячену ювілею В. С. Роїк, у галереї образотворчого мистецтва м. Лубни у квітні 2016 року;

— доповнити постійно діючу експозицію, присвячену В. С. Роїк, у галереї образотворчого мистецтва м. Лубни новими експонатами;

— звернутися з клопотанням до Державної судової адміністрації України про передачу в комунальну власність міста однієї з будівель колишнього міськрайонного суду з перспективою облаштування музею народної творчості ім. В. С. Роїк як відділу Лубенського краєзнавчого музею;

— розглянути можливість встановлення в м. Лубни пам'ятника В. С. Роїк;

— запровадити премію ім. В. С.

Роїк для майстрів декоративно-ужиткового мистецтва Лубенщини;

— підготувати буклет про Героя України, заслуженого майстра народної творчості В. С. Роїк;

— провести зустріч майстрів народної творчості з нагоди ювілею В. С. Роїк;

— провести вечір пам'яті В. С. Роїк на базі Лубенської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 7, яка названа її ім'ям;

— організувати публікацію різноманітних матеріалів

про творчість В. С. Роїк у засобах масової інформації міста.

З повагою,
міський голова О. П. Грицаенко

* * *

А ось така відповідь надійшла, нарешті, до Криму із столицею, з Міністерства культури України. Просто порівняйте стиль, шановні читачі, і скажіть: ну що б ми з нашою бідою культурою (а особливо в занедбаному Криму) без нашого найвищого державного культурного відомства робили?

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

бул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601
телефон 235-23-78 факс 235-32-57
E-mail: info@mincult.gov.ua

№ 15-19/2015 1454/9-1/53-15
14-КО-019319/26-2 від 24.09.2015

Роїку М.Є.

03056

кв. 133,

проспект Перемоги, 19,

м. Київ

Міністерство культури України розглянуло колективне звернення П. Вольвача, М. Вишняка, П. Власенка, О. Мартиніва, Є. Жукової, В. Качули щодо відзначення 105-річчя від дня народження члена Союзу художників СРСР В.С. Роїк, надіслане листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2015 року № 41-КО-019319/26-2, та повідомляє.

Відповідно до Указу Президента України від 2 грудня 1995 року № 1116/95 «Про впорядкування відзначення пам'ятних дат і ювілеїв» пам'ятні дати історичних подій, ювілеї підприємств, установ і організацій вперше відзначаються в 50-ту річницю, ювілеї та вшанування пам'яті видатних людей — у день п'ятидесятиріччя з дня народження.

Наступні відзначення пам'ятних дат історичних подій, ювілеїв підприємств, установ і організацій проводяться не раніше як через 25 років, ювілеї та вшанування пам'яті видатних людей — 10 років.

Водночас варто зазначити, що вирішення питання вшанування пам'яті видатних людей належить до повноважень Верховної Ради України та затверджується відповідно постановою.

Також повідомляємо, що відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» питання встановлення пам'ятника В.С. Роїк, відкриття музею народної творчості імені В.С. Роїк знаходиться виключно в компетенції органів місцевого самоврядування.

Заступник Міністра

Р.В. Карандеев

Віра Сергіївна Роїк належить до людей, щодо обдарованих талантом художнього сприйняття світу.

Вперше я побачила її вишивані роботи на персональній виставці в галерії образотворчого мистецтва Лубенського краєзнавчого музею в 1988 році. Одну з робіт, спеціально

зроблену відомою складної долі і невищерпного оптимізму, надзвичайно працьовою, творчою та ініціативною.

Любов ШУТЬ,
вчителька української мови
та літератури, завідувач музею
вишивки ім. В. Роїк лубенської
загальноосвітньої школи № 7
Полтавської області

* * *

Віра Сергіївна Роїк належить до людей, щодо обдарованих талантом художнього сприйняття світу. Вперше я побачила її вишивані роботи на персональній виставці в галерії образотворчого мистецтва Лубенського краєзнавчого музею в 1988 році. Одну з робіт, спеціально

вишиту до 1000-літнього ювілею рідного міста, вона подарувала нашому музею, і нині це панно перевішує в постійно діючій експозиції, присвяченій нашій відомій землячці.

Надзвичайно яскраві враження залишилися в мене від особистого спілкування з Вірою Сергіївною. Тендітна жінка, широка і безпосередня, з вишуканими манерами, яскравими живими очима, що випромінюють любов до життя у всіх її проявах, вона була надзвичайно цікавим співрозмовником. З особливим інтересом ми, музейні працівники, слухали її розповіді про рідні Лубни, які Віра Сергіївна трепетно любила, адже це місто її молодості.

У своїй книзі «Мелодії на по-лотні» вона згадує імена багатьох лубенок, які залишили слід в історії древнього міста: натхненницю пушкінських рядків «Я пам'ята чудову мить...» А. Керн, культурну діячку і музейнавця К. Скаржинську, лікаря З. Трохименка (Ксьонзенек). Ми пишаємося, що серед жінок, які прославили наше місто, є ім'я і неповторної майстрині вишивки Віри Сергіївни Роїк.

На відкритті виставки «Український рушничок» до Дня Незалежності України в серпні 2007 року ми всі вітали Віру Сергіївну з присвоєнням її звання почесного громадянина Лубен.

У 2008 році я побувала в гостях у неї в Сімферополі, де створювалися знайомості нам з виставкових експозицій мережки, півники, інші вишивітюючі за народними мотивами. Своїм талантом та іменем вона дала усім нам у житті віру в здійснення найзаповініших мрій.

Тамара ДЯЧЕНКО,
директор Лубенського краєзнавчого музею Полтавської області

* * *

З Вірою Сергіївною Роїк я вперше познайомився у вересні 1988 року, коли вона привезла у наш музей свою виставку «Український рушничок» до 1000-ліття Лубен. І в подальшому ми підтримували зв'язки, співпрацювали. Віра Сергіївна була людиною складної долі і невищерпного оптимізму, надзвичайно працьовою, творчою та ініціативною.

Її рушники та інші вишивітюють радість, тепло сонця і душі. Роботи майстрині — це ковтю чистої джерельної води, це музика на полотні, яка доносить до сердеч сучасників відлуння минулих часів, відлуння вічності.

Микола ТАСЕНКО,
директор Лубенського краєзнавчого музею в 1986-2006 роках
(з майбутньої книги спогадів про Віру Роїк «Світ у долонях»)

Віра Роїк у школі № 7 м. Лубни

Виступати перед захисниками Вітчизни і жителями визволених міст також їдили Світлана Мирвода, Анатолій Хостікоев, Наталя Сумська, Олексій Горбунов та інші.

Ада Роговцева влаштувала в Будинку офіцерів благодійну виставу, а отримані 54 тисячі гривень передала на потреби Збройних Сил України. Ірма Вітовська робить ляльки, продає їх (найдорожча коштує дві тисячі гривень, а найдешевша — понад 600), а гроші передає на допомогу нашим військовим.

Працівники Музею театрального, музичного і кіномистецтва сплели маскуванську сітку і відвізли оборонцям України. Також у музеї було влаштовано виготовлення дітальні сувенірів для солдатів. Такі дитячі малюнки з побажаннями завжди зворушили бійців.

На виставці експонуються фото, де зафік-

совано митців під час виступів у військових підрозділах, а на двох великих фото — зруйнований вибухами Луганський театр.

Соліст Ансамблю пісні і танцю Збройних Сил України Сергій Юрченко згадує, що якось після виступу до нього підійшло двоє бійців. Вони розповіли, що в БТРі згоріла їхня гітара, гра на якій надихала перед боєм і допомагала розслабитися після бою. Вони попросили артиста прородити їм гітару. Сергій Юрченко відповів, що інструмент він не продає і не дарує, а дає на час війни і уточнив: «Гітару повернете після війни». Вони не обмінялися адресами та номерами телефонів. Але артист вірить, що війна завершиться нашою перемогою, і гітара повернеться до нього...

Що таке поезія — вміння римувати? Вміння говорити барвисто, вибагливо? Зовсім ні. Справжня поезія — це вміння висловити те, що відчуває кожен з нас, але не вміє передати те на словах, а ще — помічати якісь речі, які не відразу впадають в око, будь то краса природи чи найлегші порухи нашого внутрішнього всесвіту — те, що сприймається більше на підсвідомості, а ще — сміливість мати свій погляд на життя і боятися висловити його. Саме таку поезію — тонку і водночас глибоку, сповнену яскравих почуттів, емоцій, сповнену роздумів про життя і пошукув істини представляє сьогодні на літературній сторінці «КС» талановита львівська поетеса Ксеніслава Крапка. Ось що вона пише про себе:

«Народилась у місті Кузнецівськ Рівненської області, сформувалася і осіла у Львові. За освітою — перекладач, за темпераментом — вічний шукач, за покликанням — мабуть, таки автор. Заміжня, виховую донечку, люблю Україну і рідну мову, школу, що у Львові немає моря. :)

Пишу з раннього дитинства, друкуючись в періодиці, але до зірки поки не доросла — вважаю, що поки маю не так багато віршів, вартих того, щоб жити в бібліотеках».

Вимогливість до своїх творів — це також риса, притаманна справжнім поетам. А все ж сподіваємося невдовзі мати можливість побачити збірку поезій Ксеніслави Крапки на полицях наших книгарень, адже в світ її поезії, дуже особливий і легко впізнаваний, уже сьогодні залиблений тисячі читачів.

Близьче ознакомитися з творчістю пані Ксеніслави можна також на її сторінці на сайті «Клубу поезії» — <http://www.poetryclub.com.ua/author.php?id=4795>

**Ксеніслава
КРАПКА**

«БОГ СОБІ ПИШЕ ВІРШІ І ДИКТУЄ МЕНІ...»

* * *

Штурмом чи штилем (чи штурмом під шпилем Ельжбети), Навіть якщо закінчиться горизонт, Навіть якщо ніколи не взнати, де ти, Навіть у позамежності позазон... Навіть коли закінчуються монети, Навіть коли дзвонити вже не резон... Море красиве навіть у несезон... Навіть коли на шпалтах немає місця, Навіть коли занадто безлюдно й темно, Навіть коли прийстися чекати вістей, І півжиття (півночі, півні) даремно... Навіть коли припиниться передзвін, Куля земна підземною стане зовні... Бог його малював із своїх сивин — Море красиве навіть у повній повні...

Хочеш — то не стрічайся мені увік, Просто одного дня зупинись над плесом — Море — це сивий стомлений чоловік, Що любить людство разом з його прогресом, Разом з його зухвалістю і слізми, Нищенням і себе, і своїх пророків... Море красиве, хоч і не разом ми, Навіть коли до нього мільйони кроків... * * *

У принца блакитні очі, і є принцеса в запасі, коли питают про нього, принцесі, напевне, боляче. У неї право, корона, блакитна крова і династія, та, схоже, принц собі зашта іншого хоче...

У принца гарна карета, і кучер також нівроку так. І принц вже, мабуть, з півроку не може спати ночами, і мати, каже, — мегера, а батько — старий невротик, Вона стискає любов'ю, він владою чавить...

У принца шкідлива звичка — він бути штучним не може. У нього свита велика, будна від п'янства і блуду. І принц би вирвався з дому, і з нього вишивов би Будда, та цього точно не буде, про це подбає сторожа.

У принца блакитні очі, і він не носить корону, йому, напевне, найважче вдягнути маску й обручку. Із нього вишивов би Будда, та дівр від втечі боронить, у принца велика свита, і це страшенно незручно...

* * *

Сьогодні я люблю тебе, люблю! — А завтра... буде завтра... чи й не буде... Ти воском на міжкірillі намалюй

Ескіз думок, субстанцію етюду...

І поки я губитиму думки, Цілу мене, лови мої повіки, Сьогодні я така, і ти такий — А завтра... мабуть,

будуть інші ліки...

* * *

Богові легше — бо люди Йому не болять,

Час Йому вічний, і простір Йому не завада,

Він не залежить від слів, обіцянок, проклять,

Він не чекає на схвалення чи на пораду...

* * *

В Бога надійні кросівки — дарма, що одні,

Чашка Його не спустіє від добrego чаю,

Бог собі пише вірші і диктує мені — Я ж собі думаю,

наче я щось означаю...

* * *

Бог вечорами досліджує свій інтерфейс —

Ставить на комусь хрести, многокрапки і коми,

Богові легше — бо Він розуміє людей, І не вважає себе непотрібним ніком...

* * *

Богові просто, для Ньюго тумани тривог —

Наче завіса — відсунь, і побачиш дорогу...

«Дівчинко мила, — зітхне на небі мій Бог,

Мало ж ти знаєш про Бога, практично нічого...»

* * *

Світ належить не першим, світ належить інакшим —

не багатшим, не красивішим, не сміливішим, світ належить отим, що вміють радіти натще, і вважають правильним кожне рішення...

Він належить отим, що уміють радіти сонцю, і ділитись любов'ю, і сум ділити надвое...

Світ належить тобі, мій янголе-охоронцю, і мені, коли я з тобою...

* * *

Я ношу у пам'яті вчора, а у сумоції зайвий мотлох,

зайвий мотлох носити модно, зайве в сумоції — значить, сильна. Він дівчата люблять червоне.

«У червоному» — значить, «стильна».

«У червоному» — значить, «вільна».

І плює на чутки і послухі.

Я ношу у роздумах завтра, і взуття натерло до крові, раз не плачу — значить, терпляча.

Раз терпляча — значить, помучусь.

Ні, мені не потрібен лікар,

поки спогади ще здорові,

поки роздуми ще рухливі,

поки серце ще на ключик.

Я ношу себе, наче паву;

а в собі — багато складного, раз непросто — значить, цікаво.

Раз цікаво — значить, не нудно.

Всі дівчата люблять яскраве,

всі дівчата хочуть одного —

щоб коханий, та ще єдиний.

Та щоб суджений, а не судний.

* * *

Я ношу тебе у легені, біля серця в зручній кишені,

поруч з мамою і повітрям, мало місця — то домалюю,

у коштовній маленькій скринці, бронебійній і незинченій,

я ношу тебе — значить, вірю.

Я ношу тебе, бо люблю.

* * *

Любов сьогодні вбрана в синю мантію

У білу квіточку, розхристана і боса, Не обіяє, не дає гарантії,

Вона примхлива і простоволоса, У неї все сюрпризи, капризи,

І жодної надії на серйозність,

Вона сьогодні зіткнана із ризиками,

Вона тепер цвіте серед подружечок,

Розплює там сміх і сонні зайчики —

і сонні зайчики —

А вчора ще в зелено-жовту

смужечку

Задумана каталася в трамвайчику,

Присячувала віршки і роздуми,

Оздоблювала думи, як мережечку,

В серцях, із бур'янами

в них порослими,

Вона собі протоптувала стежечку,

Любов надвечір шаль накине

з ніжності,

А завтра, мабуть, вдягнеться

в червоне,

Їй личать всі відтінки

дивовижності,

Підвладні всі вершини і закони,

Вона ламає мудрій знову створює —

Вона в клітинку, в дірочку,

в трикути,

І образи любові так підкорюють,

Що вся її хотів би роздягнути.

* * *

Я вірю у це, як в дощ, що біжить по ринві,

Як вірять у те, що мовчали апостоли,

І в спогади в колективному несвідомому...

Я вірю, що я не муши

ходите по линві,

Як вірять, наче не мусять

бути дорослими,

І хай би там що, на свята

вертатись додому...

* * *

Я вірю у те, що думка стирає відстані,

Як вірять у те, що «варте» — не значить «коштує»,

І кожен — то власний образ,

продукт і витвір...

Я вірю, що серце б'ється

з якоїсь місії,

Як вірять в листи, які

не доходять поштою,

Тому що доходять вірою,

у молитві...

Клуб поезії

Щоби у пам'яті залишились
Добрі дрібниці, і світлі дні...
Щоби не бачить уявні межі;
Щоби життя як не джаз, то блуз;
Крикнути якось, що я люблю!
Щоби претензії і образи
Я не висловлювала Тобі,
І щоб до мене іще не раз
Ти заглядав на смачний обід... ;)

* * *

Е люди, з якими

«Насмілюся розповісти про себе, про свої непрості життєві сходинки», — так розпочинає розповідь про себе автор книжки «Сторінки життєвих сценарій» Лідія Андріївна Завірюха, кандидат педагогічних наук, доцент. Її ім'я добре відомо в освітянських колах. У долі Лідії Завірюхи відбилася непроста трагічна історія нашої держави. Недаремно авторка, наявожуючись розповісти про свої життєві сходинки, звертається до поезії Тараса Шевченка: «У всякого своя доля і свій шлях широкий». Життя прожити — не поле перейти. Було все: душі високі поривання, болісні роздуми, складні життєві ситуації, безліч випробувань долі... Зрештою, кожна людина долає свій складний шлях. У кожного з нас — своя місія, свою призначення на землі. І шлях кожного з нас, безперечно, починається з дитинства. Лідія Андріївна народилася 14 грудня 1935 року у Полтаві, тож перші спогади пов'язані із цим містом.

Хай ніколи не вертається дитинство...

«У людському житті бувають потрясіння. Для мене вони розпочалися тоді, коли мені виповнилося два роки і три місяці», — згадує Лідія Андріївна роки свого дитинства. — Мого батька, Завірюху Андрія Сергійовича, було заарештовано у березні 1938 року. Взяли його безпосередньо на машинобудівному заводі № 11, де він тоді працював, і без суду та слідства відправили у Пермську область. Мама моя, Польна Федорівна, згодом розповідала мені, що приходили заарештувати батька ще зранку, десь з шостої години. Приходили за домашньою адресою, але батька вдома не застали». Мама, як могла, оберігала донечку від гіркої дійсності. Вже згодом, як підростла, Ліда почула від мами про ті приниження, утиски, яких довелося зазнати дружині заарештованого. Похмура тюремна споруда, довжелезні черги, сумні обличчя людей, які очікують на вирок долі, — саме від цієї дійсності мама з усіх сил намагалася зберегти спокій маленької Лідоньки. Побачення з татом тривало кілька хвилин. Обійняти б найріднішу людину, притулитися до батьківського плеча — я хотілася востаннє затримати у пам'яті цей глибокий зблений погляд. Та конвоїр не дозволив вимовити зайового слова. Батько лише встигнув гукнути: «Бережи Лідочку! Я звідси навряд чи вийду!». Відтоді життя родини розділилося на дві частини — до і після батька. Душевний біль дружини та маленької донечки зрозуміє лише той, хто сам пройшов крізь пекельні кола. Відтепер Польна Федорівна доводилося бути вдвічі сильнішою, вигривалішою. Адже мусила виконати заповіт чоловіка — виховати та поставити на ноги донечку. Польна Федорівна не шкодувала власного здоров'я, тяжко працювала за мізерні кошти — санітаркою в евакошпиталі, потім транажинцею, технічкою.

«Була донором — із патріотичних почуттів. Згодом за гроши, що її платили за донорство, ми виживали, — згадує Лідія Завірюха. — Мати була нагороджена знаком «Почесний донор Товариства Червоного Хреста УРСР». Це була справедлива, вистраждана і заслужена нагорода». Душа, повна болю, — такою запам'яталася доньці мама-страдниця. Як жити, коли не відчуваєш моральної підтримки з боку близьких людей? Як жити, коли немає кому озватися, зігріти добром словом? Хоча рідні відвернулися від родини репресованого, мама з донькою вистояли. Не зламалися. От тільки дитинство залишило гіркий відбиток у душі Лідії Завірюхи. І то — на все життя. Покоління дітей війни, до якого вона належить, про своє дитинство згадують неохоче. Про це добре сказав письменник Григорій Тютюнник, зболене серце якого гостро реагувало на кривду та несправедливість. Якось у розмові він скав, що багато хто хотів, аби повернулося їхнє дитинство. «А я кажу — хай ніколи не вертається ні дитинство мое, ні юність. Ніколи. Там було нестерпно. Не хочу нізацо». Такий вирок винесли діти війни своєму дитинству, що відлунювало у їхніх душах гірким спомином. «Якось я намагалася пригадати щось радісне, приемне, цікаве з мого дитинства. І не змогла. Такого просто не було — з відомих причин. Пригадався голодний 1947 рік, мені 12 років... Тільки б рости... Немає що істи... Навколо опухлі, голодні, зневірені, байдужі до всього люди...» — говорить Лідія Андріївна. Батько зі сталінської катівні додому так і не повернувся, залишився там назавжди (Пермська обл., Росія). Реабілітований у 1958 році. На запит доньки,

на — Боже збав, прийти до неї на урок з невиконаним домашнім завданням! Знали сурову вдачу сестри композитора Й у навколошніх чоловічих школах. На танці у переду жіночо міг потрапити не кожен залицяльник, коли черговою була Зінаїда Йосипівна. І, до речі, родинному з'язку композитора з учителькою ми завдячуємо народженню відомого «Шкільного вальсу» на слова Михайла Матусовського. Саме на прохання сестри, учениць школи та моїх однокласниць — великий маestro й надіслав цю пісню, котра й донині є своєрідним гімном випускників». Своїм народженням «Шкільний вальс» зобов'язаний листам, що їх отримував від шанувальників з України уславлений композитор Ісаак Дунаєвський. Зокрема, випускниця 1950 року воронезької жіночої школи Юлія Плахотник написала листа з проханням, аби у випускників їхньої школи була своя пісня. Композитор відповів згодою, але назначив, що пісня має бути такою, щоб її співали не лише у Воронежі, а й у Москві, Рязані, на Сахаліні. Зрештою, так і сталося. «Шкільний

методичні комплекси дисциплін «Соціальна психологія», «Соціологія», «Проблеми мотивації поведінки та діяльності людини», «Політологія». Надзвичайно цікавою є книжка «Сторінки життєвих сценарій» авторства Лідії Завірюхи, про яку ми вже згадували. До книги увійшло чимало наукових статей, інтерв'ю, а також роздуми, спогади, що хвилюють автора. У передмові авторка дає цікаве пояснення назві своєї збірки авторських текстів. Чому саме термін «життєвий сценарій» останнім часом вживяється все частіше? Для Лідії Завірюхи важливий варіант життєвого сценарію, коли відбувається визначення мети, цілей життя, його пріоритетів, плану розвитку самоствердження особистості. Зрештою, людина і є творцем, режисером свого життя, власноруч визначаючи свою програму. Кожна людина виконує свою місію, творить свій життєвий шлях. Людина, яка досягла висот у своїй професії, стала цікавою особистістю, — хіба цей приклад не гідний нашого наслідування? «Утім, — застерігає Лідія Андріївна, — для мене важливо,

допомогти. Інакше себе не поважатимеш». Як досвідчений педагог, Лідія Завірюха завжди розуміла: без національного підґрунтя ми не спроможні досягти великих досягнень у царині освіти.

Важливими є моральні аспекти нашого буття, що повсякчас хвилюють пані Лідію як педагога, наставника молоді. Хто працює у наших школах? Чи є ці педагоги людьми гідними, достойними наслідування? Лідія Андріївна повсякчас звертається до афоризмів, шукає відповіді у думках непересічних особистостей. Ось як відгукнувся про вчительську місію знаний педагог О. Захаренко: «Учитель зберігає за собою право навчати доти, доки є прикладом великородністі, моральної чистоти, етики і культури». Нам не потрібно сліпо копіювати іноземний досвід, і все ж є речі, варти нашої уваги. Розуміючи це, Лідія Завірюха практикувала проведення занять безпосередньо в офісах Корпусу миру США в Україні, в Центрах інформації та документації Ради Європи, НАТО, Представництв управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Як відомо, саме Корпус Миру доклав чимало зусиль, аби допомогти Україні інтегруватися до європейської та світової спільнот. Шо, насамперед, вразило, коли йшлося про Корпус Миру! Америка має давню традицію добровільної служби. Заради добрих метів люди віддають свій час, енергію та зусилля, не вимагаючи за це матеріальної допомоги. На початку 2000-х для нас, українців, волонтерство було чимось дивним, екзотичним; вражало як явище. Справді, було важко уявити, як матеріально забезпечені люди залишають у благополучній Америці налагоджене життя, аби присвятити себе службінні українською спільнотою. «Слухаєш, дивишся на це дійство і розумієш: яка висока самосвідомість, альтруїзм людей, що стали добровольцями! Який потяг пізнавати світ», — так емоційно відгукнулася Лідія Завірюха на волонтерство як явище. Власне, тенденції цього руху висвітлені у її статті «Партнерство і співробітництво університету «Україна» як складова новітніх технологій у навчанні студентів».

Минув час, перед Україною постали нові випробування. Невідомі нам поняття та явища вихором увірвалися у наше життя. Нині завдяки волонтерству ми тримаємо оборону на сході країни. Завдяки самовідданій роботі волонтерів захисники України відчувають увагу та підтримку спільноти. Волонтер — найпочесніше звання у сучасній Україні. І про це теж маємо пам'ятати. Перші паростки добровільного волонтерського руху зачладалися в Україні. Закладалися, зокрема, завдяки тим педагогам, які завжди випереджали час. Так, саме вчитель має право навчати доти, доки навчається сам...

Є у доробку Лідії Андріївни стаття, котра має надзвичайно важливе значення в наш бурений час. Надто після подій, що мають знакову назву — Революція гідності. Одна із статей пані Лідії має доволі промовисту назву — «Гідність як показник особистісного розвитку і самоідосконалення». У ній автор наголошує на тому, що гідність і честь — це постійні чесноти, що не змінюються з часом. Напевно, немає складнішого і тим більш благородного заняття, як виховати гідність і молодого покоління. І бути причетним до формування цих чеснот — чести, гідності, духовного зростання. Як важливо усвідомлювати, що вчителі високого духу причетні до формування цих якостей. Ім'я Лідії Андріївни Завірюхи — серед когорт цих подвійників-педагогів. Вона не втомлюється пізнавати цей складний, часом жорсткий і все-таки прекрасний світ, зігриваючи світлом власної душі. Лідія Андріївні вдалося створити власний життєвий сценарій, гідний нашої уваги та поваги.

**Наталя ОСИПЧУК,
письменниця, член НСПУ**

«Кримська світлиця» також сердечно вітає пані Лідію Андріївну з ювілеєм! Зичимо здоров'я, творчого натхнення, втілення у життя нових планів та задумів!

СВІТЛО ДУШІ ЛІДІЇ

верситетом», — все частіше пригадувала Лідія Завірюха цей афоризм... Вразлива дитяча душа закарбувала, наче на кіноплівці, гіркі спомини дитинства. Ще тоді виникло усвідомлення, що щасливим дитинством є тільки тоді, коли воно захищене. Коли нас зігрівають люблячі серця батьків. «Какуть, що нещастя — добра школа; може, й так. Ale суміші

«Сила духу, почуття гідності

«Для себе твердо вирішила: так жити, як моя мати, не можна, — робить висновки юна Ліда. — Треба вчитись, щоб стати фахівцем, здобути вищу освіту, заробляти на життя й підтримувати матір. Після школи я працювала і вчилася. Придивлялась до того, як живуть освічені совісні люди, які плідно та творчо працюють. Долучалася до кращого, самотужки і через книжки пізнавала світ, людей, мистецтво. І мені це вдалось, завдяки власним зусиллям і моральній материнській підтримці. Робота з дітьми, молоддю, аспірантура в Київському університеті імені Т. Г. Шевченка, після закінчення якої — викладацька діяльність. І повсюдно, попри всі негарадзи, гору брав оптимізм. Пішли у ріст мої органіаторської здібності, підвищилася компетентність як фахівця, утвердилося почуття власної гідності, яку, до речі, весь час доводилося обстоювати, доводити, що я займаю своє місце у житті і вмію фахово плідно працювати. Якби був живий мій батько, він, певно, міг би мною пишатися, а мати, як була жива, нерідко дивувалася. Як це так, без матеріальної бази, без чиєїс істотної підтримки, та ще й дочка репресованого, долала труднощі і життєві перепони, яких було чимало у моєму нелегкому житті. Гадаю, що це була сила духу — вона й тримала мене на плаву й підштовхувала їти вперед і досягати успіху. У мене склалося наскічне, змістовне внутрішнє життя — життя серед книжок і цікавих непересічних людей. Ale суміші

...І все ж, повертуючись подумки у роки дитинства, розуміла, що доля теж іноді була прихильною до родини репресованого. У полтавській середній школі № 1 Ліда зустріла розуміння, турботу, таке потребне їй тепло. Тепер, з відстані часу, розуміє: з педагогами почастило.

Пригадується перша школівна вчителька Лідія Яківна Воронцова — уважна, доброзичлива, терпляча. Це вона вчила читати, писати, рахувати малих школярів (школа була жіночою); а ще ложечкою роздавала цукор. Цей смак дитинства згадується і понині... Українську мову та літературу викладала дружина відомого письменника Андрія Головка — Галина Костянтинівна Штепенко. Сестра композитора Ісаака Дунаєвського Зінаїда Йосипівна Дунаєвська-Ізекзон навчала законам фізики. «Була занадто виглядала», — згадує Лідія Андріївна.

Фото - day.kiev.ua

шоб це було не будь-якою ціною. Мораль у мене на першому місці.

Авторка пропонує замислитися над життєвими сценаріями людей — як досвідчених, так і зовсім молодих, — не для замілювання та сліпого наслідування. Колен з нас має винести свої життєві уроки, адже той, хто досяг аж-вершини свого викладацькою, діяльністю, історією, які заслуги та явища. Справді, було важко уявити, як матеріально забезпечені люди залишають у благополучній Америці налагоджене життя, аби присвятити себе службінні українською спільнотою. «Слухаєш, дивишся на це дійство і розумієш: яка висока самосвідомість, альтруїзм людей, що стали добровольцями! Який потяг пізнавати світ», — так емоційно відгукнулася Лідія Завірюха на волонтерство як явище. Власне, тенденції цього руху висвітлені у її статті «Партнерство і співробітництво університету «Україна» як складова новітніх технологій у навчанні студентів».

Серед імен видатних особистостей зустрічаемо, зокрема, такі імена, як Павло Загребельний і Олесь Гончар, Микола Амосов і Олександр Шалімов; Наталія Ужвій і Софі Лорен; Іван Козловський і Анатол

СТУДІЯ «ПОЕЗІЯ»

Добого дня, шановна редакція! Я працюю вчителем української мови та літератури. Два роки поспіль у нас в Керчі діє поетична студія під моїм керівництвом. Хотіла б розповісти про неї на сторінці дитячої газети «Джерельце». Колись я надсидала матеріал Данилові Кононенку... та як все змінилось... як швидко і невблаганно плине час...

Тож шлю вам замітку про нашу студію.

**Катруся Ковальчук,
7-Б клас**

ОСІННІЙ ЛИСТОК (етюд)

Сиджу я у парку
І дивлюсь на листочок:
Летить він... летить...
і у танку кружляє,
Повільно лягає
на мокрий місточок,
Щось хоче сказати,
він землю вітає.
Який він гарненький,
це диво маленьке...
Яскравий листочок —
осіння краса!
Дивлюсь я на нього —
зітхаю тихенько,
Спада на листочок
росинка-слузова.

**Варя Матвеєва,
6-Б клас**

РОЗА

Квітка-роза розівла
улітку сонцем,
І стойте пахуча під моїм віконцем.
А як дощик прийде,
пролле свої слози,
Зорі-діаманти
ляжуть враз на рози.

ЛІТО

Літо прилетіло,
сонце принесло:
Діти раді знову,
що воно прийшло;
Море потепліло,
всюди буйний цвіт;
І мене зігріло, і увесі цей світ!

**Арзі Асанова,
6-Б клас**

УКРАЇНА

Гей, моя крайно, рідна Україно!
Я тут народилася, і співаю я!
В кожній людині є своя країна,
В мене — Україна, ти навік моя!
Скоринку хліба чорного

житнього,
Окрайчик хліба білого пишного
Притули до вуст, як святиню, ти,
І подякуй всім, і усіх прости!

ВОСЕНІ

Ось вже осінь поспішає,
Щедро листя розсипає:
Руде, жовте та багряне,
Золоте і полум'яне!
Стало все довкіл барвистим,
Променистим, кольористим!
Птахи вдалеч вирушають,
Рідні хатки залишають.
Як навколо все прекрасно,
Це — не осінь, це — мов казка!

Муратова Дарина,

6-Б клас

СКРИПКА (мініатюра)

Скрипка — то моя душа!
Ти чарівна, неймовірна,
Неповторна, мила дуже.
Коли граю — я радію.
І тоді моя душа
І співає, і сміється,
Бо для мене — це життя.

ОСІНЬ

Осінь прийшла —
Листя знайшла.
Тиха хода —
Звіром біда.

ДО «МУЗЕЮ НА КРИЛАХ»

Дітлахи з нетерпінням чекають свого найулюбленішого християнського свята — Дня Святого Миколая, який завжди приходить до них з подарунками. А цього разу й вони вирішили зустріті його подарунками. Цими днями юні одесити активно долучилися до всеукраїнської акції на підтримку жителів сходу України «Повернемо ангелів додому!». У школах і дитсадках малечча зараз виготовляє з паперу, тканини, соломи та інших матеріалів різдвяні подарунки у вигляді ангелів. Вироби збирають у приміщення обласного центру

української культури, а невдовзі їх буде відправлено до музею ангелів у місті Кремінна на Луганщині.

Урочисте відкриття цього музею відбулося в День Гідності та Свободи 21 листопада 2015 року в Свято-Сергієво-Радонезькому чоловічому монастирі. Після молитви за мир, яку правив архієпископ Сєверодонецький і Старобільський Никодим, для гостей музею Юні мистки-ангелочки, вихованцями місцевих шкіл, був представлений концерт.

У «Музеї на крилах» будуть зібрані фігурки ангелів зі всієї Украї-

«ФАБРИКА СВЯТОГО МИКОЛАЯ»

Волонтери Дніпропетровська відкрили у місті «Фабрику Святого Миколая». Як передає кореспондент Радіо «Свобода», активісти у новорічних шапочках почали фасувати перші подарунки до Дня Святого Миколая дітям із малозабезпечених родин, а також для дітей бійців АТО, переселенців з Донбасу та Криму.

За словами координатора акції Ніні Медведової, загалом цього року волонтери в рамках традиційної акції «Миколай про тебе не забуде» збиратимуть привітані близько півтори тисячі хлопчиків та дівчаток. Адреси дітей, які потребують допомоги, активісти дізнавались у соціальних службах, у навчальних закладах, від знайомих та сусідів родин, які опинились у скруті.

До кожного подарунка входить три обов'язкові складові: канцелярське приладдя, іграшка і солодощі. При формуванні пакунків дітям, розповідають волонтери, намагаються врахувати вік, стать і можливі зацікавлення дитини. Наразі у «помічників Миколая» є солодощі та іграшок приблизно на 300 пакунків.

Організатори акції просять небайдужих дніпропетровців долучитися до заходу, і додають, що з речей найбільше потребують конструкторів і спортивного інвентаря.

«Є велика потреба в подарунках для хлопчиків від 10 років, це може бути й спортивний інвентар, боксерські рукавички, ліхтарики, біоноклі, логічні іграшки тощо. Завжди такі подарунки в дефіциті. Ми потребуємо й канцтоварів, і солодощів. Розвозити будемо, як завжди, з допомогою волонтерів-автомобілістів, їх поки також бракує», — розповіла Радіо «Свобода» одна з координаторів «Фабрики Святого Миколая».

Крім того, нині у Дніпропетровську на семи торговельних майданчиках триває збір волонтерами виключно речей (не грошей), які можуть стати подарунками для дітей до Дня Святого Миколая. Розвозити пакунки по домівках дітей «помічники Миколая» будуть у день свята, 19 грудня.

Вперше акція «Миколай про тебе не забуде» відбулася у Львові, згодом ідею підхопили інші міста України та сусідньої Польщі.

Yulia Ratsybarska / RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

Yulia Ratsybarska / RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

Yulia Ratsybarska / RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

ЗЛІТАЮТЬСЯ АНГЕЛИ...

їни та інших країн. Вже зараз в експозиції представлені ікони і малюнки із зображеннями ангелів, фігурки небесних вісничів, виконані з глини і пластика, виготовлені з паперу, тканин, ниток та інших матеріалів. Музей уже став духовно-просвітницьким центром для дітей, де проводяться тематичні вечори, спектаклі, концерти, майстер-класи.

«На базі музею ми плануємо створити театр і проводити фестивалі ангелів. Нас уже підтри-

мала Спілка письменників України. Розробляється положення про проведення щорічного конкурсу «Крила духовності». Переможці його здійснять безкоштовну екскурсію до трьох лавр: Свято-Тогірської, Почаївської і Києво-Печерської», — розповіла директор музею Олена Стеценко.

А ідея цього духовного і художнього закладу належить маленької дівчинці Поліні Туфекчі, яка разом з матусею була змушенна переїхати в Кремінну із окупованого Луганська. Одного разу де-

сятирічна дівчинка сказала: «Мабуть, всі ангели відлетіли від нас, тому й почалася війна, а коли вони повернуться, — знову настане мир!». Нині на прохання Поліни вже відгукнулися жителі Львова, Харкова та інших міст. Цими днями з Херсона буде відправлено до музею у Кремінні кілька десятків фігурок і картин із зображенням ангелів. Приїднатися до цієї ініціативи може кожен бажаючий.

Сергій ГОРИЦВІТ

ВІДКРИТИ ДВЕРІ – ВІДКРИТИ СЕРЦЯ

14 грудня Кримський етнографічний музей відзначив свій 23-й день народження. Відзначив без урочистостей – днем відкритих дверей для своїх шанувальників. До них належу і я, бо і раніше представники усіх народів Криму були тут рівними і бажаними. Не змінилася позиція його колективу і тепер, хіба що пильніше почали спостерігати за відвідувачами, можливо, наслухавшись інструктажу про терористичну загрозу. Дійшла також висновку, щоин побувавши на автостанції при залізничному вокзалі, де тепер сфокусувалася вся пасажирська активність. Там гучномовець залякує людей неумовно. Для на-шого життя – це незвично і драту.

Втім, Етнографічний музей вартий того, аби згадувати його у зовсім іншому контексті. Саме в ньому до 20-річчя музею його керівництво виділило три кімнати під Музей української вишивки імені Героя України Віри Ройк, яка і з нових умов залишається тут у статусі української майстрині, а не фахівця з якоїсь там незрозумілої східнослов'янської вишивки, як тепер її називає кримське «міністерство» культури, для якого вже немає ані України, ані її мистецтва. Тим не менше, працівники музею з гордістю розповідають і про представлені у музеї увесь комплекс операцій, в результаті яких виникає вишитий виріб, починаючи від виготовлення нитки. І про зразки вишивок з усіх регіонів України, а зовсім не Малоросії чи Новоросії. Таким чесним і неупередженим було ставлення тут до творчості різних народів завжди, але оцінити це я змогла лише за нових реалій.

Першою у власному приміщені стала виставка «Мозаїка культур Криму» у 1999 році, коли музей був ще філією республіканського краєзнавчого. Лише через 10 років він здобув юридичну незалежність. Серед яскравих заходів його самостійного життя музейники виділяють захід, присвячений російському самовару та традиціям чаювання. Виставки «Мое хобі», «Образотворче мистецтво народів Криму» і багато інших, що проводилися переважно до національних свят. Регулярними стали тут також і фотовиставки та

демонстрації експозицій інших музеїв. Не забувають і про дітлахів, для них на постійній основі діє, зокрема, освітня програма «Весела скринька».

Це щодо загальної канви масштабних музейних заходів, яких проводиться на рік понад 20. А щодо особистих вражень, то вони у мене завжди були яскравими. Пригадую конкурс на кращу національну страву, що пропала на 13 грудня 2013 року, коли усі чекали напроченого кінця світу. І ті, хто вважав своє життя дорожчим за інші, ховалися у підземних бункерах. А в Етнографічному музеї в цей час маленьки куховари із профільного училища демонстрували кулінарні дива, що створювалися за рецептами представників національно-культурних товариств. Тож кінець світу для учасників дійства лишився непоміченим.

А як не пригадати торішню виставку-конкурс дитячих виробів до свята Святого Миколая? Краща ялинка, краща іграшка, краща листівка – у таких номінаціях відбувалося змагання. А ще перед присутніми виступив український дитячий вертеп, головною дійовою особою якого була маленька кізонька. Важко передати ті відчуття радості і піднесення, що нібито повертали у власне дитинство. Це тут молоді художники у притаманному для них жанрі освідчувалися в любові рідному Сімферополю. Не забулася і виставка робіт вірменських митців, присвячена річниці геноциду їхнього народу.

На сьогодні музейні фонди нараховують понад 13 тисяч одиниць зберігання, які активно використовуються його працівниками для створення науково-популярних видань. Це, зокрема, каталоги «Болгари Криму в колекції кримського Етнографічного музею (східні слов'яні Криму, одяг, взуття, аксесуари)», фотоальбом із нарисами, пов'язаними з історією народів Криму «Обличчя Тавриди. Народи», «Історія німців Криму у листівках», «Науковий путівник по Кримському етнографічному музею». Найвідоміше видання – праця «Ювелірні прикраси із

фондові Кримського етнографічного музею».

А ще приміщення завжди відкрите для різноманітних заходів, ініційованих представниками національно-культурних товариств – семінарів, «круглих столів», засідань історичного спрямування.

До свого 23-річчя музей підготував стенді з фотографіями різних часів, що дозволяють оглянути його вже немаленький шлях, а також нову колекцію одягу в дусі сучасності. Кримським бюджетом було виділено кошти на придбання зразків традиційного російського одягу межі минулого і позаминулого століття, характерного для Курської, Воронезької, Тамбовської, Белгородської, Новгородської та Вологодської губернії. Одяг цей досить скромний і дещо незgrabний, прикрашений переважно мережками. Значно ефектніше виглядають національні костюми на ляльках, подарованих Етнографічному музею. Можливо, тому, що кожен комплект разом з лялькою тут втілює в собі ще й певну ідею, нагадуючи нам ту Росію, образ якої сформувався ще в дитинстві і не пов'язується з нинішніми негативними враженнями.

Важко не замислитися, як буде представлений український етнос в експозиціях музею в майбутньому і чи буде взагалі. Сьогодні, коли йдеться про дружну багатонаціональну кримську спільноту, називають росіян, кримських татар, вірмен або болгар чи греків, хоча за чисельністю ці народи не порівняні з українським, який навіть за новітнім переписом, попри пресинг кримсько-російської влади, перебуває на 2 місці. На кримському телебаченні та радіо вже не почути українського слова, його носіям нещодавно офіційно показали на двері. Втім, серце мені підказує, що працівники Етнографічного музею все одно поводитимуться гідно, бо мають внутрішній стрижень та їх не розбещені високими зарплатами, де враховується також індекс особистої відданості владі і 30 срібняків, про які всі ми добре знаємо...

Тамара СОЛОВЕЙ

м. Сімферополь

У Кримському етнографічному музеї дніми відкрилася традиційна виставка «Від Святителя Миколая — до Хрещення Господнього», де представлено країні дитячі роботи

Сімферопольські школярі на фотовиставці в музеї

Дитячий фольклорний ансамбль «Радониця» — частий і бажаний гость в Етнографічному музеї

УКРАЇНСЬКІ ЛЯЛЬКИ-МОТАНКИ ДІСТАЛИСЯ ДО ВАШИНГТОНА

Жителі Ізмаїла добре знають 57-річну Валентину Стойкову як успішну бізнес-

леді. Вона вже багато літ очолює міський Фонд підтримки підприємництва та Міжрегіональну коаліцію бізнес-асоціації України. За рекомендацією губернатора області Міхеїла Саакашвілі саме її довірено очолювати районну адміністрацію. А вільний час пані Валентина присвячує рукоідлю. Вона — визнаний майстер ляльок-мотанок. Фотографіями сво-

їх робіт регулярно ділиться у соцмережах.

А цими дніми виробники майстрині мають зможу милуватися жителі Вашингтона, де з 4 грудня проходить виставка народної української ляльки. Експозиція влаштована в художній галереї Washington ArtWorks. Організатором її виступила Міжнародна ініціатива мистецтва «VOICES».

Виготовленням ляльок-мотанок Валентина Пилипівна захопилася в 2007 році. За цей час вона навчилася робити близько ста різних видів традиційних українських ляльок. У своїй роботі вона використовує різноманітні

А це подаровані читачами ляльки-береги, які в Криму стережуть «Світлицю»...

матеріали, зокрема й солому, дерево, текстиль. Її ляльок можна побачити у музеї Придніпров'я, вони часто беруть участь у різних виставках і фестивалях.

Сергій ГОРИЦВІТ

З ПЕРЕМОГОЮ, КОЗАЧЕ!

Президент України Петро Порошенко привітав українського боксера Олександра Усика з досрочною перемогою над кубинським боксером Педро Родрігесом. Усик здобув перемогу в сьомому раунді нокаутом.

«Чиї відвага, того й перемога! З перемогою, козаче!» — написав Глава держави.

Нагадаємо, український боксер із Сімферополя

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовити до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневника, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-рологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua. Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

